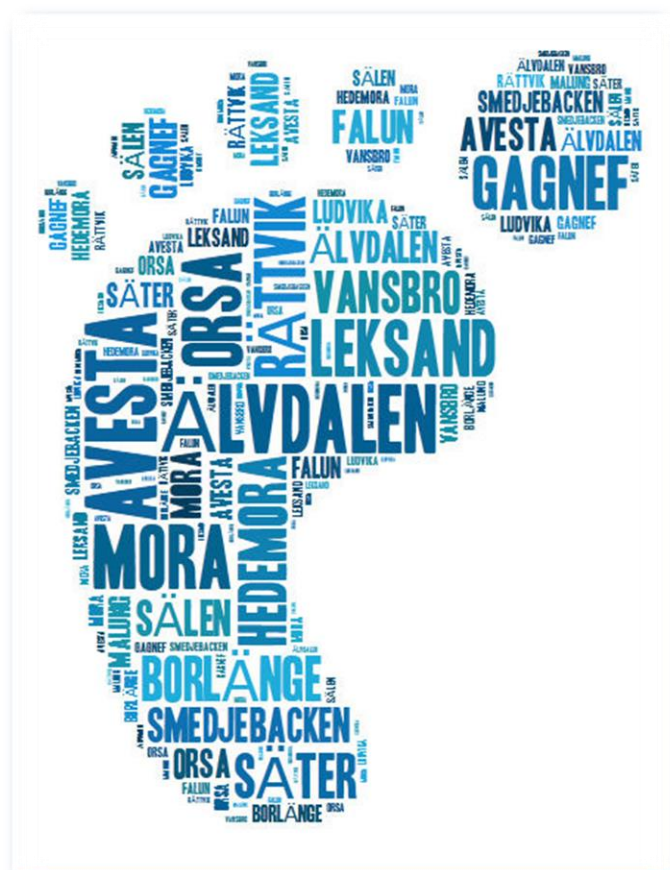

Förstudie bibliotekssamverkan i Dalarna

*Gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister för 15
dalakommuner?*

Petra Gustafsson

Förord

Jag vill tacka alla inblandade för ett gott samarbete. En helt ny biblioteksvärld har öppnat sig för mig och det är med ett visst vemod som jag nu lämnar denna värld av spännande möten och biblioteksutveckling inom folkbiblioteken. Jag hoppas vi ses igen.

Ett särskilt tack till deltagarna i arbetsgrupp och styrgrupp för ert engagemang och tålamod. Jag vill även tacka alla seminariedeltagare och föreläsare för era insatser. Tack också till Länsbiblioteket för att jag fått chansen att göra detta arbete som har varit både givande och lärorikt. Lycka till med det framtida samarbetet.

Petra Gustafsson

Sammanfattning

Denna förstudie har fokuserat på att biblioteken i Dalarna vill ha ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister samt gemensam tillgång till bibliotekens medier. Målet är att biblioteken i Dalarna ska ses som ett Bibliotek i Dalarna. Under 2018 träder EU:s dataskyddsförordning i kraft vilket ställer högre krav på hanteringen av personuppgifter. Då varje kommun är att se som en egen myndighet behöver delning av personuppgifter och lån mellan biblioteken regleras.

Mitt förslag är att Dalarnas bibliotek i sitt samarbete väljer att bilda en nämnd. Jag föreslår att Falu kommun går in som värdkommun för bibliotekssamarbetet. Eftersom jag anser att den kommunala delegationsordningen ska gälla det vill säga att driften och upphandlingen av ett biblioteksdatasystem ska ligga på en deltagande kommun och inte landstinget.

Den plan som förstudien föreslår är att biblioteken i Dalarna inom fem år har ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister implementerat, gått över till Libris och sagt upp bibliografisk service.

Några framgångsfaktorer för andra samarbeten har varit:

- Gemensam grundinställningen och samsyn kring varför biblioteken gör det här.
- Viljan att kompromissa i en ständigt pågående process.
- Skapa en tydlig organisation och ansvarsfördelning.
- Samtala om förväntningar på chefsgruppen, styrgruppen, projektledaren och de olika delprojektledarna.
- Tydliga och gärna skriftliga mandat för vad arbetsgrupperna ska göra och vad de kan besluta kring.
- Tydlig och skriftlig beslutsordning kring hur man tar beslut kring hårda och mjuka värden samt kring ekonomi.
- Viktigt att cheferna backar upp de som har huvudansvar för olika delprojekt.
- Se alla resurser och media som gemensamma på biblioteken.
- Att sätta användaren i fokus för samarbetet - det är därför vi gör det här.
- Samarbetet kräver tid och engagemang från bibliotekens personal.
- Fokus i biblioteksarbetet förändras till bibliotekssamarbetet för det är viktigt informera och kommunicera kring samarbetet både internt och externt.
- Att ha en projektledare/förvaltningsledare/samordnare för samarbetsprojektet.
- Skriftligen dokumentera hur skolbiblioteken ska hanteras.

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	6
Projektet - en förstudie	6
Bakgrundsbeskrivning	7
Syfte/Mål.....	7
Avgränsning.....	8
Metod och genomförande.....	9
Frågeställningar	9
Kartläggning.....	9
Dalsök	10
Kunskapshöjande omvärldsbevakning.....	10
Definitioner	10
Resultatredovisning.....	12
Lärdom av andra samarbeten.....	12
Ovansiljan	12
HelGe	12
Götabiblioteken	13
Norrbotten	14
Familjen Helsingborg	15
Värmland.....	15
Skaraborg.....	16
Västmanland.....	17
Framgångsfaktorer för tidigare samarbeten	17
Leverantörer av biblioteksdatasystem.....	18
Biblioteksdatasystem.....	18
Webbportaler.....	18
Open Source – system med öppen källkod	18
Vad krävs för Libris?	20

Libris	21
Utvecklingen av Libris	24
Juridiken kring system och låntagarregister	25
Låntagarregister	26
Nuvarande biblioteksdatasystem, avtalstider, kostnader etc.	28
Reservationssamarbete och e-böcker	30
Dagens transportsystem	32
Viktigaste synpunkterna från personalen	34
Risikanalys och konsekvens för det enskilda biblioteket	37
Hur hantera olika förutsättningar	38
Slutsatser och förslag	39
Alternativ användning av nuvarande resurser	40
Tidsplan och genomförandeplan	42
Förslag till gemensam organisation för fortsatta arbetet	47
Förslag till avgifter inom bibliotekssamarbetet	48
Lista på saker som behöver lösas i nästa projekt	49
Viljeinriktning för samverkan mellan Dalarnas bibliotek	50
Litteraturförteckning & bilagor	52
Bilaga 1: Biblioteken i Norrbotten driftsorganisation	54
Bilaga 2: Förslag till reglemente för nämnd?	55
Bilaga 3: Utkast till samverkansavtal mellan nämnd och kommun	62
Bilaga 4: Förslag till skrivelse för kommundirektör/kommunchef	72
Bilaga 5: Tankar från bibliotekets personal samt seminariedag	74
Bilaga 6: Förslag till avgifter inom bibliotekssamarbetet Målsättningen för samarbetet är att ha så låga avgifter som möjligt.	80
Bilaga 7: Projektplan till förstudie om samarbete mellan Dalarnas kommunbibliotek	81
Bilaga 8: Kommunikationsplan för projektet fördjupat bibliotekssamarbete	84

Bakgrund

Denna förstudie är utförd av Länsbibliotek Dalarna på uppdrag av Dalarnas bibliotekschefer samt länsbibliotekschefen. Projektledare har varit Petra Gustafsson som annars är bibliotekarie på Högskolan Dalarnas bibliotek. Dalarnas bibliotekschefer har tillsammans med Länsbibliotek Dalarna under hösten och vintern 2015-2016 inventerat möjligheter och önskemål om ett djupare samarbete biblioteken emellan. I april 2016 bestämde bibliotekschefsmötet att en förstudie skulle inledas för att undersöka förutsättningarna för ett fördjupat samarbete. Projektdirektiven för förstudien beslutades på ett bibliotekschefsmöte i maj 2016. Enligt projektdirektiven så menas ett fördjupat samarbete att biblioteken vill ha ett gemensamt biblioteksdatasystem, fritt flöde av medier, reservationssamarbete, katalogsamarbete och undersöka frågan om att gå in i Libris.

Projektet - en förstudie

Förstudien påbörjades i oktober 2016 och avslutades i april 2017. Studien finansierades av Länsbibliotek Dalarna. En kartläggning av bibliotekens avtalstider, kostnader, andra system och regelverk genomfördes av en organisationskonsult Annette Johansson. Resultatet av kartläggningen presenterades i november 2016 för projektledaren och länsbibliotekschefen. För förstudien upprättades en projektplan och kommunikationsplan som presenterades på chefsinternatet i Tällberg i slutet på oktober 2016. Dokumentation kring projektet har sparats internt på länsbiblioteket och på bloggen <https://dalabiblioteken.wordpress.com>. Under projekttiden har flera avstämningar med styrgruppen och möten med arbetsgruppen genomförts. Slutrapporten lämnades in i april 2017.

Inom projektet ville bibliotekscheferna att följande skulle redovisas:

- Vad ett fördjupat samarbete ska innehålla.
- Ekonomiska förutsättningar och konsekvenser för det enskilda biblioteket.
- Juridiska villkor för samarbetet.
- Vad som kan göras direkt och vad som fordrar mer resurser.
- Förankringsarbete mot alla berörda.
- Informationsinsamling och kontakt med andra län som genomfört samarbete.
- Ta del av Ovansiljan-bibliotekets erfarenheter.
- Kunskapshöjande insatser om Libris för folkbiblioteken, Koha, regional bibliotekssamverkan och nationella biblioteksstrategin.
- En bedömning av antalet intresserade kommuner.
- Utforma en projektplan och en viljeinriktning mellan de bibliotek som är beredda att gå vidare in i ett projekt om fördjupat samarbete.

När förstudien påbörjades var det tänkt att Dalarna skulle ingå i en storregion med flera andra län. Regeringen har under förstudietiden bordlagt frågan om storregioner tillsvidare. Däremot kommer Dalarna att bilda egen region under 2019.

Bakgrundsbeskrivning

Dalarna består av femton kommuner. Länet har 15 huvudbibliotek och ca 39 biblioteksfilialer. Kommunerna i länet är av varierande storlek från den minsta kommunen Orsa med sina 6861 invånare till Falun-Borlänge regionen med sina 110 000 invånare, men de allra flesta kommuner har ett invånarantal mellan 10 000 och 25 000. Under 2015 har tre av dessa kommuner (Mora, Orsa, Älvdalen) gått samman i ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister, Ovansiljan. Nedan följer en tabell över invånarantal per kommun från december 2016 och fördelningen av användare och lån.

Kommun	Invånarantal ¹	Aktiva användare ²	Utlån (initiala)	Utlån (inkl. omlån)
Avesta	23 161	7 019	89 712	167 754
Borlänge	51 604	13 344	204 685	Ca 280 000
Falun	57 685	13 288	251 125	423 080
Gagnef	10 175	2 228	51 481	64 219
Hedemora	15 461	4 260	84 873	115 601
Leksand	15 507	5 527	120 555	160 261
Ludvika	26 933	7 407	121 700	187 708
Malung-Sälen	10 091	4 025	67 392	85 334
Mora	20 279	9 663 ³	148 817 ⁴	216 968 ⁵
Orsa ⁶	6 861	-	-	-
Rättvik	10 856	3 406	47 966	60 653
Smedjebacken	10 909	2 735	64 481	84 580
Säter	11 086	3 345	70 299	90 537
Vansbro	6 884	2 788	41 795	62 557
Älvdalen ⁷	7 039	-	-	25 344
SUMMA	284 531	77 385	1 367 101	1 994 970

(Johansson, 2016)

Syfte/Mål

Det övergripande syftet med ett fördjupat bibliotekssamarbete är att ge Dalarnas invånare bättre och likvärdig tillgång till biblioteksservice. En annan del är om vi genom ökat samarbete kan frigöra resurser till biblioteksutveckling på länets bibliotek.

¹ Uppgifter om invånarantal är hämtade www.scb.se 2017-02-21

² En aktiv låntagare är en registrerad användare som lånat minst ett lån under kalenderåret.

³ Uppgifter för hela Ovansiljan (Mora, Orsa, Älvdalen)

⁴ Uppgifter för hela Ovansiljan (Mora, Orsa, Älvdalen)

⁵ Uppgifter för hela Ovansiljan (Mora, Orsa, Älvdalen)

⁶ Statistik siffror kring låntagare och lån för Orsa redovisas under Mora

⁷ Statistik siffror kring låntagare och lån för Älvdalen redovisas under Mora

Målet med förstudien är att ge Dalarnas bibliotekschefer och länsbibliotekschef ett tillräckligt stort kunskapsunderlag för att ta ett beslut om de ska gå in i ett fördjupat bibliotekssamarbete.

Avgränsning

Med fördjupat samarbete menas i detta sammanhang gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister. I detta kommer vi beakta flödet av medier, reservationssamarbete, och katalogsamarbete. Frågan om att gå med i Libris kommer att beskrivas men skulle kunna utgöra en helt egen studie.

Metod och genomförande

Frågeställningar

- Vilka juridiska hinder eller förutsättningar kräver ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister?
- Vad krävs för att gå med i Libris?
- Hur ser tidsplanen ut och hur skulle ett fördjupat samarbete kunna genomföras?
- Vilka ekonomiska förutsättningar och konsekvenser finns för det enskilda biblioteket?

Kartläggning

Organisationskonsult, Annette Johansson, har samlat in faktainformation från biblioteken om ekonomi och avtal gällande bibliografisk service och biblioteksdatasystem m.m. Resultatet av Annettes arbete presenterades i en rapport *Kartläggning av kommunbiblioteken i Dalarna*. Rapporten presenterades för projektledaren och länsbibliotekschefen i november 2016. De tabeller som används i resultatredovisningen är från rapporten även om en del siffror är uppdaterade till 2016 års siffror istället för 2015. Rapporten *Kartläggningen av kommunbiblioteken i Dalarna* är endast till för att användas som arbetsmaterial under denna förstudie.

Till min hjälp har jag haft en arbetsgrupp bestående av följande personer:

Anna-Lena Ittner Sandström & Linda Sävhammar (Länsbiblioteket Falun), Marie Larsdotter (Smedjebackens bibliotek), Lilianne Tunell (Borlänge bibliotek), Monica Åkerblom Nordsten (Falu stadsbibliotek), Pia Eskola (Säters bibliotek) och Sonja Viklund (Mora bibliotek).

Arbetsgruppen har tagit fram ett förslag med avgifter inför ett framtida samarbete samt fungerat som bollplank för olika frågor.

Under tiden november 2016 till februari 2017 besökte jag alla kommunbibliotek i länet, förutom Orsa, för att träffa bibliotekens personal och berätta om projektet. Personal från Orsa deltog i Mora.

Eftersom det finns en del juridiska frågor kring gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister och med tanke på införandet av den nya EU-dataskyddsförordningen i maj 2018 har jag och Monica Åkerblom Nordsten haft kontakt med landstingets jurist Lena Jönsson och Faluns kommunjurist Leif Nilsson.

Den 27 januari 2017 träffade jag och Monica Åkerblom Nordsten några av länets IT-chefer för att informera om projektet "fördjupat bibliotekssamarbete" och be dem om stöd inför ett fortsatt projektarbete.

Dalsök

I Dalarnas län finns sedan tidigare en samsökningstjänst för alla böcker på kommunbiblioteken. Även bokbestånden för Högskolan Dalarna och Falu lasarettsbibliotek och informationscentral går att söka i Dalsök. Länsbiblioteket finansierar tjänsten som underhålls av Falu lasarettsbibliotek och informationscentral. Dalsök är främst till för bibliotekens personal.

Kunskapshöjande omvärldsbevakning

Under arbetet med projektet har jag tagit del av tidigare förstudier och nyskrivna uppsatser inom ämnet bibliotekssamarbeten i Sverige. Vid chefsinternatet i Tällberg, i oktober 2016, fick jag och bibliotekscheferna i länet samt länsbiblioteket lyssna till några intressanta föredrag om bibliotekssamarbete från Götabiblioteken i Östergötland, HelGe-biblioteken i Gävleborg samt om Ovansiljanssamarbetet mellan Mora, Orsa och Älvdalen. Dessutom fick vi lyssna till en inspirerande föreläsning om att införa Libris på HelGe-biblioteken. Jag har haft ett antal telefonintervjuer med bland annat projektledaren i Västmanland, chefen för Sjukhusbiblioteket i Värmland samt anställd på Länsbibliotek Värmland och projektledaren för införandet av Koha i Västra Skaraborg-samarbetet. Dessutom har jag intervjuat tekniskt ansvarig inom HelGe-biblioteken och pratat med anställd på Regionbiblioteket Gävleborg.

Inom förstudieprojektet har vi genomfört tre seminarier för att belysa olika typer av samarbeten:

- 1) seminariet handlade om bibliotekssamarbeten i Sverige. Götabiblioteken samt Norrbottens bibliotek presenterade sina samarbeten närmare.
- 2) Temat var open source biblioteksdatasystemet Koha och Alingsås och Mölndals bibliotek presenterade sina erfarenheter av Koha.
- 3) handlade om Libris för folkbiblioteken där HelGe-biblioteken och Biblioteken i Norrbotten berättade om sitt arbete med övergången till Libris. Kungliga biblioteket berättade om sin roll och vad Libris är.

Seminarierna spelades in och finns på bloggen.

Jag har besökt samtliga kommunbibliotek i Dalarna och presenterat samarbetsprojektet och tagit del av personalens funderingar. Dessa tankar har jag analyserat med hjälp av SWOT-analys. SWOT står för Strength, Weakness, Opportunities, Threats och är ett planeringshjälpmedel för att finna styrkor, svagheter, möjligheter och hot vid en översyn av verksamheten. (Wikipedia, 2017)

Definitioner

Fritt flöde av medier menas i detta sammanhang att biblioteksbesökarna kan hämta och lämna material på valfritt bibliotek i Dalarna. Boken eller materialet kommer alltid åka tillbaka till sitt hembibliotek till skillnad från flytande bestånd där boken stannar på det bibliotek där den lämnas tillbaka.

Webbportal menas i detta sammanhang produkter som ger biblioteken möjlighet att ha interaktiva bibliotekwebbplatser såsom exempelvis CS Library Saga.

OPAC är en katalog på webben där biblioteksbesökaren kan söka, reservera och beställa media, se sina lån och låna om.

Libris – den nationella samkatalogen för bibliotek i Sverige som Kungliga biblioteket ansvarar för.

Bibliografisk service är katalogposter som biblioteken abonnerar på från BTJ. Posterna uppdateras automatiskt med innehåll och ändringar.

LD-turen – transportsystemet som används för att transportera böcker mellan huvudbiblioteken i Dalarna

Open source – datorprogram där källkoden till programmen är fritt tillgänglig.

BURK – BURK-sök är ett söksystem för BTJ:s bibliografiska databas

RFID – Radio-frequency identification är en teknik för att läsa information på avstånd från så kallade taggar. De innehåller även en larmfunktion.

Resultatredovisning

Lärdom av andra samarbeten

Det finns redan ett antal län och kommuner i landet som samverkar biblioteken emellan. Nedan kommer jag presentera några av dessa samarbeten närmare.

Ovansiljan

Samarbetet mellan Mora, Orsa och Älvdalen började redan 2010 med en framtidsverkstad för all personal på biblioteken. Strax därpå bildades arbetsgrupper som samarbetade om bland annat bibliotekens webbportaler. Under 2013 tar man fram en viljeinriktning som antas av alla tre kommunerna. Inriktningen är att kommunerna vill samverka och målet är ”att genom samordning av verksamheter optimera den ekonomiska effektiviteten, säkerställa kompetensförsörjningen och verka för kvalitetsförbättringar med oförändrade medel.” Bibliotekens argument var bättre service till användarna, flexiblare användning av resurser, skapa attraktiva arbetsplatser, högre ekonomisk effektivitet samt ökad kvalitet på tjänsterna. I dag innebär samarbetet att de har ett gemensamt biblioteksdatasystem, låntagarregister och lånekort. Alla låntagare fick byta sina lånekort till de nya lånekorten och godkände då att deras uppgifter delades med de andra i samarbetet ingående kommunerna. Biblioteken har egna lådor i LD-turen som skickas mellan de tre huvudbiblioteken dagligen via ordinarie LD-turen. På Mora bibliotek finns en förvaltningsledare för bibliotekssystemet. Allt skickas mellan biblioteken förutom DVD: er och vissa skönlitterära serier. En gemensam OPAC finns för Ovansiljans bibliotek. Kostnaderna delas mellan biblioteken enligt principen Mora 50%, Orsa 25% och Älvdalen 25%.(Viklund, 2016)

HelGe

HelGe är ett samarbete mellan de tio folkbibliotek i Hälsingland och Gästrikland och involverar följande kommuner Gävle, Sandviken, Hofors, Bollnäs, Hudiksvall, Ockelbo, Nordanstig, Ljusdal, Ovanåker och Söderhamn.(Nyström, 2015) Samarbetet innebär för låntagarna ett gemensamt lånekort, möjligheter att reservera och återlämna medier vid vilket bibliotek som helst. HelGe har även enhetliga låneregler och samordning kring länets databaser oavsett bostadsort samt en gemensam biblioteksportal. Något de saknar i HelGe är en samordnare.(Olsson, 2016) Regionbiblioteket ingår i Region Gävleborg som ingår i samarbetet via den gemensamma nämnden för FoU Välfärd, Hjälpmedel, RegNet och HelGe-biblioteken. För kommunikation mellan nämnden och HelGe-biblioteken ansvarar utsedd tjänsteperson inom Regionbiblioteket. Avtalstecknare för kommunerna i alla avtal med leverantörer är Region Gävleborg. Mellan parterna har det upprättats ett samarbetsavtal som reglerar ansvaret. Regionbiblioteket är en likvärdig part i samarbetet samt är sammankallande i styrgruppen och har ett strategiskt uppdrag för kompetensutveckling, finansiering, omvärldsbevakning, utvärdering och uppföljning. Styrgruppen, som består av bibliotekscheferna, beslutar kring verksamhetsinriktning, ledning, budget samt för arbetsgruppernas sammansättning och uppföljning av deras

arbete. Styrgruppen kan fatta beslut om sju kommuner är närvarande. Under 2016 fanns en avtalsgrupp, webbgrupp, systemgrupp, mediegrupp, Librisgrupp och barn- och ungdomsgrupp.(HelGe-biblioteken, 2016)I varje grupp ingår en eller flera chefer.

I HelGe-biblioteken har man flytande bestånd på deckare och CD. Varje bibliotek bestämmer vad de själva ska köpa in. Om biblioteket vill till exempel skylta med en ny bok efter inköp måste man köpa två exemplar: ett korttidslån(sju dagar) och ett exemplar som cirkulerar i HelGe. Är det många reservationer på en bok meddelar mediegruppen varandra och något av biblioteken i samarbetet köper in ett extra exemplar. Mediegruppen består av en representant från varje bibliotek.(Olsson, 2016-11-30)

Avtalsgruppen är en nybildad grupp som behövs då de märkte att en del avtal föll mellan stolarna.

HelGe-biblioteken är medlemmar i Libris och katalogiserar sitt nya bestånd av böcker i den gemensamma nationella katalogen. Det äldre beståndet ligger kvar i BURK.(Gustavsson, 2016) Det finns en Librisgrupp som arbetar med katalogisering av Librisposter till den gemensamma katalogen. Denna grupp består av fyra personer som arbetar olika mycket med katalogisering.

En lärdom som HelGe-biblioteken har dragit av sitt samarbete är att det är viktigt att det finns någon som är ansvarig för alla avtal, ett välfungerade intranät och att reglera hur skolbiblioteken är med i samarbetet. Det som är på gång inom HelGe-biblioteken är en gemensam plan för medieförsörjning och ett gemensamt medieavtal som utarbetas av mediegruppen. Om fyra år tänker de sig en möjlighet att gå över till Koha och eventuellt kommer de utvärdera att ha mer flytande bestånd än idag. En annan sak att tänka på i ett samarbete är introduktionen av nya medarbetare och chefer i samarbetet.

Götabiblioteken

I Götabiblioteken ingår folkbiblioteken i Boxholm, Finspång, Kinda, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Vadstena, Valdemarsvik, Ydre, Åtvidaberg, Ödeshög och Tranås samt Regionbibliotek Östergötland. Tillsammans har de 45 bibliotek samt tre bokbussar. Biblioteken beslutade att börja samarbeta 2002. Anledningen var att biblioteken ville ha en snabb service för sina låntagare och samarbetet började med ett gemensamt lånekort och möjligheten för låntagarna att kunna återlämna böcker på vilket bibliotek de ville inom samarbetet. Under 2007 genomfördes en utvärdering och åren 2010/2011 genomfördes en upphandling av biblioteksdatasystem. Systemet implementerades under 2012. Det är också då den gemensamma webbportalen lanserades. År 2015 gick Götabiblioteken med i Libris och sade upp bibliografisk service vilket innebar att deras egna katalogisatörer tog över katalogiseringen. Gemensam webb och möjligheten att kunna återlämna fjärrlån på vilket bibliotek som helst i samarbetet är nästa steg i samarbetet.(Cserhalmi, 2017)

Götabiblioteken har löst det juridiska med att kommunförbund Region Östergötland är systemägare och förvaltare. Götastyrgrupp består av götaansvarig eller bibliotekschef från kommunbiblioteken. Styrgruppen ger uppdrag till olika arbetsgrupper. De arbetsgrupper som finns är mediegrupp, mångkultur, barn, webb, metadata, system, tillgänglighet och lokalhistoria. Norrköping ansvarar för driften av den gemensamma webbportalen och de har en webbmaster anställd på 50 % samt egna resurser på biblioteken. LK-Data Linköping ansvarar för IT. Det finns en systemgrupp med en systemansvarig från varje bibliotek, metadatagruppen samt katalogisatörer om 2,5 tjänster.(Cserhalmi, 2017)

Inom Götabiblioteken satsar de på att ha en kostnad på 10 kr/invånare för samarbetet. I dessa kostnader ingår Book-IT, Arena, Navet, SMS, huvudredaktör för webben, katalogisatörer, BURK, utbildningar och utvecklingskostnader. Transportkostnaderna ligger utanför kostnaden 10 kr/invånare och tillkommer som ytterligare en kostnad.

Norrbotten

I Norrbotten inleddes bibliotekssamarbetet 2005 med en gemensam marknadsföringskampanj. Samtliga fjorton folkbibliotek och Regionbibliotek Norrbotten tog tillsammans fram en varumärkesstrategi för Norrbottens bibliotek. Kommunerna som ingår i samarbetet är Pajala, Kiruna, Jokkmokk, Gällivare, Arjeplog, Arvidsjaur, Piteå, Älvsbyn, Boden, Luleå, Kalix, Övertorneå och Haparanda. Biblioteken upphandlade och implementerade ett gemensamt biblioteksdatasystem under 2011/2012. Året därpå gick Norrbottens kommuner ihop i ett mediasamarbete som benämns Biblioteken i Norrbotten. I Biblioteken i Norrbotten ingår ett gemensamt biblioteksdatasystem, katalog, transporter, bibliotekskort, kommunikation och webbportalen bibblo.se. Biblioteken i Norrbotten består idag av 37 biblioteksenheter, sju bokbussar och två digitala bibliotek. (Markusson Birgitta, 2017)

Samarbetet samordnas av regionbiblioteket, som är bibliotekens gemensamma resurs för utveckling och samverkan. Idag finns åtta länsgemensamma arbetsgrupper, katalogisatörer, huvudredaktörer och tre operativa chefsstyrgrupper. Ovanför de operativa styrgrupperna finns ledarforum som består av femton bibliotekschefer. De tre styrgrupperna är styrgrupp, Libris och bibblo.se. Dessutom finns en samordnare för biblioteken i Norrbotten och en projektledare för läsfrämjande. De åtta länsgemensamma arbetsgrupperna är en e-boksgrupp, systemförvaltning, katalog, medier och transporter, bibblo.se, polarbibblo.se, kommunikation och läslust. Översikt över Biblioteken i Norrbottens driftorganisation finns i bilaga 1. (Markusson Birgitta, 2017)

Kataloggruppen fick i uppdrag av länets chefer att utföra en konsekvensanalys för övergång till Libris. Under 2016 har Norrbottens bibliotek gått med i Libris. De har tre katalogisatörer på 40% vardera som är anställda på årsbasis från 2017. Under övergången till Libris hade de tre katalogisatörer på 50% vardera. (Markusson Birgitta, 2017)

Kostnaden fördelas mellan biblioteken genom att 20% delas lika mellan biblioteken och 80% utifrån antal invånare i kommunen. I detta ingår biblioteksdatasystem, webbportal, katalogisatorer, huvudredaktör bibblo.se, transporter, Syndetic solutions, Pressreader. Kostnader utöver samarbetet är bibliografisk service(procent utifrån betalning innan sammanslagning), BURK(pris/inv + 1 licens/kommun), E-böcker(procent på mediabudget), marknadsföring(trappmodell) och Alex(deras prismodell efter kommunstorlek).

Familjen Helsingborg

Sedan 2004 har kommunerna i nordvästra Skåne Bjuv, Båstad, Helsingborg, Höganäs, Klippan, Landskrona, Perstorp, Svalöv, Åstorp, Ängelholm och Örkelljunga fått ett närmare samarbete kring folkbiblioteksfrågor. De har via ett projekt finansierat av Region Skåne utrett frågan om ett gemensamt biblioteksdatasystem och en gemensam webbportal. Detta har lett till att biblioteken i nordvästra Skåne har ett gemensamt biblioteksdatasystem och en gemensam webbportal. Parterna har ingått ett avtal mellan biblioteken. Helsingborgs stad har köpt in biblioteksdatasystem och webbportal efter fullmakter från övriga deltagande kommuner. De deltagande biblioteken har gett Helsingborg uppdrag att teckna avtal.

Kostnaderna inom samarbetet fördelas genom att 15% av kostnaden för t ex biblioteksdatasystem och transporter fördelas lika. Resterande del fördelas procentuellt utifrån kommunens andel av befolkningen. Inom samarbetet finansieras även en samordnare och en strateg. I detta samarbete har låntagarna fått skriva på ett nytt lånekort för att godkänna att deras uppgifter finns i flera kommuner. (Brinck, 2017)

Helsingborgs kommun fungerar som transportnav. Alla böcker skickas dit och fördelas sedan till respektive bibliotek. Efter sammanslagningen har transporterna ökat med ca 9% mellan biblioteken.

Chefsgruppen leder samarbetet och består av alla bibliotekschefer samt samordnare, strateg och chefen för Digibib/Media. Till chefsgruppen finns en kompetensgrupp samt en ekonomi- och budgetgrupp. Arbetsgrupperna sköter det praktiska arbetet och får uppdrag av respektive styrgrupp som består av medlemmar från chefsgruppen. De permanenta arbetsgrupperna är webbgrupp, kataloggrupp, barn- och ungagrupper, mångspråksgruppen, mediegruppen och regel- och kravgruppen. En arbetsgrupp för systemgruppen tillsätts efter behov. En hel del av dessa grupper har även referensgrupper. (Familjen Helsingborg, 2017)

Värmland

I Värmland har det funnits ett gränsöverskridande regionalt samarbete sen 2002. Allt börjar med ett löst sammanhållet samarbete mellan alla bibliotekstyper i Värmland där både sjukhusbibliotek, kommunbibliotek och universitetsbiblioteket ingår. Låntagarna får återlämna böcker på vilket bibliotek som helst i Värmland och de skickas tillbaka till ägande bibliotek. Efter en tid gick kommunbiblioteken samman i ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister. Böckerna skickas idag

mellan biblioteken två ggr/vecka. Region Värmland har upphandlat transportör och Pressreader för biblioteken. I skrivande stund pågår en upphandling av gemensamt biblioteksdatasystem och webbportal som ska vara klar 2018.(Telefonintervju 21 feb 2017)

Bibliotek Värmland har som mål att sätta användaren i centrum. Målet är att Bibliotek Värmland ska upplevas som ett bibliotek oberoende av fysisk lokal. Den gemensamma katalogen SELMA kom till 2008 och här ingår idag följande kommuner Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Grums, Hagfors, Hammarö, Karlstad, Kil, Kristinehamn, Munkfors, Storfors, Sunne, Säffle, Torsby och Årjäng. Inom SELMA har kostnaderna fördelats genom att 16% av kostnaderna har delats lika mellan de sexton deltagande biblioteken och övriga 84% har delats efter antalet kommuninvånare i förhållande till det totala antalet invånare.(Sundström, 2010) Inom samarbetet finns en systemansvarig på 50%, en webbredaktör på heltid och två katalogisatörer på 50% vardera som bekostas gemensamt.

Det viktigaste som de tycker att vi ska ta med oss är att skriftligen dokumentera hur man tar beslut både kring mjuka och hårda värden samt beslut omkring det ekonomiska. Värmland ska precis som Dalarna bilda region till 2019 och håller därför på att titta på hur de ska lösa den juridiska delen mellan biblioteken. Det förslag som finns i dagsläget är att de ska bilda en nämnd liknande den lösning som HelGe-biblioteken har. (Arvidsson, 2017)

Skaraborg

Biblioteken i före detta Skaraborgs län numera Västra Götalands län undersökte under 2015 möjligheterna att gå ihop i ett större samarbete. De tittade på transportsystemet och låneregler. Dessutom tog de bl. a. fram en stomme till kravspecifikation. Det som hette Skaraborg bestod av femton kommuner från början och har ett gemensamt kommunalförbund Skaraborg. De femton kommunerna delades under projekttiden upp i två mindre samarbeten. Det ena Östra Skaraborg som består av följande kommuner Hjo, Tibro, Töreboda, Mariestad, Gullspång, Karlsborg, Tidaholm och Skövde bildade Bibliotek Skaraborg våren 2016. Dessa bibliotek kommer att gå över till biblioteksdatasystemet Koha, vilket de fattade beslut om november 2016.(Ehn, 2016) En projektledare är utsedd och de har tänkt ha en fördelningsnyckel som är 15% gemensamt och där ingår då låntagarregister och transporter och resterande betalas utifrån invånarantal. De har även tänkt ha en förvaltningsledare på 50% som sköter kontakten med IT och leverantören av support samt en systemgrupp som sköter det dagliga arbetet.

Västra Skaraborg består av Lidköping, Skara, Götene, Vara, Essunga och Grästorp . De har fått i uppdrag att gå samman i ett gemensamt biblioteksdatasystem och påbörjade sitt arbete hösten 2016. En upphandling är planerad till våren 2017 och till hösten 2017 planeras en övergång till Libris. Nyligen har de implementerat RFID på de bibliotek som inte redan hade det. De planerar ha en systemgrupp, mediegrupp, låntagarregister och kataloggrupp.(Svensson Anna-Lena, 2016)

Västmanland

I Västmanland började biblioteken att titta på utökad samverkan när den nya bibliotekslagen lanserades 2013. En idéskiss togs fram under 2014 och hösten 2015 har de anställts en projektledare som tillsammans med kommunbiblioteken ska genomföra samarbetet. Precis som Dalarna använder de i dagsläget Landstingets transporter för att transportera böcker. Under 2017 planerar de för att bibliotek som ännu inte har RFID går över till det systemet. Det närmaste året planerar de att ta fram kraven för ett gemensamt biblioteksdatasystem och webb. Under denna tid ska de även titta på gemensamt lånekort och planera för att ansluta sig till Libris. Detta ska vara klart under 2018/2019.(Hansson, 2016)

Framgångsfaktorer för tidigare samarbeten

Utifrån de samarbeten jag tittat närmare på kan jag konstatera att följande framgångsfaktorer finns:

- Gemensam grundinställningen och samsyn kring varför biblioteken gör det här.
- Viljan att kompromissa i en ständigt pågående process.
- Skapa en tydlig organisation och ansvarsfördelning.
- Samtala om förväntningar på chefsgruppen, styrgruppen, projektledaren och de olika delprojektledarna.
- Tydliga och gärna skriftliga mandat för vad arbetsgrupperna ska göra och vad de kan besluta kring.
- Tydlig och skriftlig beslutsordning kring hur man tar beslut kring hårda och mjuka värden samt kring ekonomi.
- Viktigt att cheferna backar upp de som har huvudansvar för olika delprojekt.
- Se alla resurser och media som gemensamma på biblioteken.
- Att sätta användaren i fokus för samarbetet - det är därför vi gör det här.
- Samarbetet kräver tid och engagemang från bibliotekens personal.
- Fokus i biblioteksarbetet förändras till bibliotekssamarbetet för det är viktigt informera och kommunicera kring samarbetet både internt och externt.
- Att ha en projektledare/förvaltningsledare/samordnare för samarbetsprojektet.
- Skriftligen dokumentera hur skolbiblioteken ska hanteras.

Leverantörer av biblioteksdatasystem

I bibliotekssverige finns ett antal biblioteksdatasystems leverantörer representerade i olika stor utsträckning. I min redovisning av möjliga leverantörer har jag valt att titta på hela bibliotekssverige och inte enbart de leverantörer som är representerade på folkbiblioteken. Jag har skiljt på de system som är biblioteksdatasystem och de som är webbportaler.

Biblioteksdatasystem

Det finns två varianter av biblioteksdatasystem: de som bygger på öppen källkod (open-source) och biblioteksdatasystem som levereras av olika företag. Det finns fem olika leverantörer av biblioteksdatasystem på den svenska biblioteksmarknaden - Axiell, Bibliotekscentrum, Innovative, Exlibris(Proquest) och SirsiDynix.

Axiell lägger ner sitt biblioteksdatasystem Libra år 2019 till förmån för Book-IT. Bibliotekscentrum har Mikromarc 3 som de marknadsför mot biblioteken. Innovative marknadsför sitt Sierra system och Exlibris a Proquest company har sitt Alma system. SirsiDynix har ett system BlueCloud som är både webbportal och biblioteksdatasystem.

Webbportaler

Det finns ett antal webbportaler på den svenska folkbiblioteksmarknaden och då främst CS Library Saga, som ägs av CS Library, och Arena som drivs av Axiell. På de akademiska biblioteken används i stort sett tre olika system Ebscos EDS, Exlibris Alma eller Proquest Summon. Proquest köpte Exlibris 2015 och detta innebär att Summon och Alma kommer närma sig varandra. Encore som ägs och driftas av Innovative. Systemet finns både i en version för folkbiblioteken samt en för akademiska bibliotek. SirsiDynix BlueCloud är också en webbportal.

Open Source - system med öppen källkod

Open sourcesystemet Koha växer i Sverige. Fler och fler bibliotek installerar systemet eftersom det passar alla bibliotekstyper. Koha är ett webbaserat biblioteksdatasystem med opac. Detta innebär att de bibliotek som har en webbportal behöver upphandla en sådan att lägga ovanpå Koha. Det senaste är att bibliotekssamarbetet Bibliotek Skaraborg ska gå över till Koha under 2017. (Ehn, 2016)

Koha är maori och betyder gåva eller donation. Koha startade som ett projekt på ett bibliotek i Nya Zeeland där man hade ett system som inte skulle överleva millenniumskiftet. De fick hjälp av ett mjukvaruföretag att ta fram Koha och när produkten var färdiginstallerad lät man systemet bli fri källkod för vem som helst att installera.

Koha-nätverket som finns utvecklar hela tiden systemet. Koha bygger på öppenhet, delaktighet och flexibilitet. Funktioner läggs till och tas bort precis som vilket annat system som helst med skillnaden att det går att utveckla egna funktioner i samarbete med andra.(Ransom, 2009) Koha uppdateras med ett antal större releaser per år. De större releaser som kommer var sjätte månad har genomgått en utvärdering av ett

releaseteam bestående av översättare, manualhanterare, kvalitetstestare och buggfixare. För att få med sin egenutvecklade funktion eller lösning eller kod behöver utvecklaren publicera koden för utvärdering. Därefter kan den komma med i någon av uppgraderingarna.

För mer information om Koha finns en Koha Wiki. (Wiki, 2017)

Källkoden för systemet är fritt tillgänglig men det går att upphandla support från olika företag. Alternativet är att det inom biblioteket, kommunen eller ett bibliotekssamarbete finns någon eller några som har tillräcklig kompetens för systemet för att kunna ge egen support inom verksamheten. Det finns ett svenskt Koha-nätverk som träffas två gånger per år, samt internationella nätverk som sköts av utvecklare och bibliotekarier tillsammans. På det svenska Koha-nätverkets möte i Göteborg den 27-28 mars 2017 deltog Marie Avén och Urban Lindqvist från Övansiljans bibliotek.

Tre företag är idag verksamma på den svenska marknaden - Libriotech som finns i Norge och är ett enmansföretag, Kreablo som har fått sin första installation och består av två konsulter, och Imcode som är tolv konsulter men ännu inte fått någon Koha installation. (Andréason, 2017)

Under seminariet om Koha fick vi lyssna till Alingsås bibliotek som gick live med Koha som biblioteksdatasystem 17 juni 2016 samtidigt som de flyttade in i Alingsås kulturhus. Projektet för implementering av Koha påbörjades i november 2015 och slutfördes juni 2016. Det tillsattes en projektgrupp med projektledare från IT. Migreringen av data från det gamla Axiell systemet tog mycket längre tid än beräknat eftersom filerna som användes vid migreringen inte vara anpassade för det färdiga migreringsskriptet. De beräknade två veckorna blev tre och en halv månad. Detta resulterade i minskad tid för utvärdering och test av kritiska funktioner och att biblioteket fick anpassa sig till en del nya arbetssätt. Efter driftstart har de haft problem med tröghet i systemet, reservationer, meddelandehantering, sortering och marcposter via Libris samt en del annat. (Lindh Maria & Andersson Jessica, 2017)

Koha saknar en del funktioner som att det inte finns någon funktionalitet för SPAR, svensk biblioteksverksamhet, expektansposter vid inköp, fjärrlånehantering och översättningar till svenska. Att gå över till Koha har inneburit en del utmaningar som att det inte finns någon systemleverantör eller expert att fråga och att då hitta nya vägar för att få hjälp. Projektet har också inneburit en del glädjeämnen som att allt är webbaserat, inte bunden till en systemleverantör och möjligheten att utveckla systemet tillsammans med andra och på det sättet dela på kostnaden, ökad personlig utveckling hos personalen och större gemenskap i personalgruppen. Ett system som Koha innebär ett annat sätt att arbeta med systemet internt kring ansvarsfördelning, engagemang i Koha nätverk, tillgång till konsulter och andra samverkansformer. Koha är ingen färdig produkt utan blir det biblioteken gör det till. (Lindh Maria & Andersson Jessica, 2017)

Vad krävs för Libris?

Dalarnas bibliotek har bibliografisk service för att få in sina katalogposter i biblioteksdatasystemet. Vansbro och Avesta är de enda som inte använder bibliografisk service och istället importerar poster från Libris. I dagsläget uppskattas arbetet med Libris till en heltidstjänst i Avesta och i Vansbro till ungefär 2 timmar per vecka. Kostnaden för den bibliografiska servicen fördelar sig enligt nedanstående tabell:

Kommun	Avtal bibliografisk service	Avtal t.o.m.	Årlig kostnad	Lokalt katalogarbete, arbetstid/v
Avesta	Nej	-	0 kr	1 heltid importerar från Libris
Borlänge	Ja	2017-12-31	209 466 kr	Nej
Falun	Ja	2017-12-31	142 000 kr	Nej
Gagnef	Ja		120 164 kr	Nej
Hedemora	Ja	2018-12-31	126 885 kr	Nej
Leksand	Ja	2016-12-31	201 513 kr	Nej
Ludvika	Ja	Löpande	148 977 kr	Egen katalogisering, 1-2 tim/v
Malung-Sälen	Ja	2017-12-31	125 311 kr	Redigerar poster 1-2 tim/v
Mora	Ja	Löpande	153 542 kr	Nej
Orsa	Ja	Löpande	76 771 kr	Nej?
Rättvik	Ja		102 324 kr	Redigerar poster 1 tim/v
Smedjebacken	Ja	2016-12-31	128 236 kr	Redigera poster
Säter	Ja		104 220 kr	Viss egen katalogisering
Vansbro	Nej	-	0 kr	Importerar från Libris, viss egen katalogisering.
Älvdalen	Ja	Löpande	76 771 kr	Nej?

Tillsammans lägger Dalarnas bibliotek gemensamt 1 716 120 kronor/år på denna tjänst. Inom ett par år och under förutsättning att biblioteken i Dalarna går med i Libris är detta resurser som skulle kunna användas annorlunda. Till exempel till katalogisatörer på länets bibliotek som behövs om biblioteken väljer att gå med i Libris och säger upp bibliografisk service.

Dessutom har flera bibliotek BTJ:s katalogtjänst BURK. Det går bra att ha kvar BURK även om biblioteket inte längre använder bibliografisk service. Däremot kommer det inte komma in några nya katalogposter i BURK på nyinköpt material då det registreras i Libris istället. Nedan ser vi hur kostnaden för BURK fördelas i länet.

Kommun	Avtal BURK	Avtal t.o.m.	Årlig kostnad	Katalogiserar i Libris
Avesta	Ja	-	30 000 kr	Nej
Borlänge	Ja	2017-12-31	64 313 kr	Nej
Falun	Ja	2017-12-31	20 500 kr	Nej
Gagnef	Ja	Löpande	16 032 kr	Nej
Hedemora	Ja	2016-12-31	24 025 kr	Nej
Leksand	Ja	2016-12-31	21 954 kr	Nej
Ludvika	Ja	Löpande	45 596 kr	Nej
Malung-Sälen	Ja	2017-12-31	20 419 kr	Nej
Mora	Ja	Löpande	25 000 kr	Nej
Orsa	Ja	Löpande	12 500 kr	Nej
Rättvik	Ja		21 097 kr	Nej
Smedjebacken	Ja		31 747 kr	Nej
Säter	Ja		35 780 kr	Nej
Vansbro	Nej	-	0 kr	Nej
Älvdalen	Ja	Löpande	12 500 kr	Nej

Kostnaden för BURK är sammanlagt 381 463 kr/år. Vid ett samarbete kommer det troligen under en övergångsperiod finnas anledning till att använda BURK, men då som en BURK databas för de bibliotek som är med i samarbetet. Inom Götabiblioteken ingår kostnaden för BURK i 10 kr/invånare medan man i Biblioteken i Norrbotten har valt att lägga kostnaden för BURK utanför samarbetet. I Norrbotten fördelas kostnaden per invånare samt med en licens per kommun.

Libris

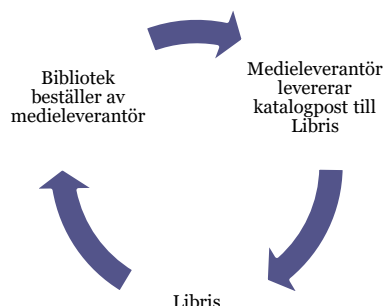
Vad är då Libris? Libris är ett nationellt system för bibliotek i Sverige och som började med att samla de svenska akademiska bibliotekens bestånd av katalogposter men numera går mot en nationell katalog. (Kungliga, 2014) Libris är ett kollektivt samarbete mellan de deltagande biblioteken. Allt svenskt material katalogiseras av Nationalbibliografin på Kungliga biblioteket och Svenska barnboksinstitutet tar ett större ansvar för barn- och ungdomsböckerna. (Gustavsson, 2016) Nationalbibliografin katalogiserar inte utländska böcker eller medier såsom ljudböcker, film, tv-spel och musik-cd.

Kungliga biblioteket är systemägare och ansvarar för drift och utveckling av Libris nationella infrastruktur, den nationella samkatalogen, fjärrlån, publika söktjänster och andra kringliggande system. I Libris äger biblioteken själva sina katalogposter. Det är kostnadsfritt att gå med i Libris men däremot tillkommer kostnader för

personal och eget arbete. Kungliga biblioteket erbjuder kurser i Libris system och katalogisering som kan vara avgiftsbelagda.(Forssblad, 2017)

Libris satsar på ett automatiserat postflöde som helst ska fungera sömlöst från beställning till dess att posten finns i den lokala katalogen. För att det ska fungera så smidigt som möjligt kan biblioteken satsa på kompetensutveckling för att kunna utnyttja Libris metadata, arbeta för att fler medieleverantörer ansluter till Libris samt arbeta för att de lokala systemen bättre anpassas till smidig kommunikation med Libris men också samverka med varandra i nätverk och satsa på katalogiseringssamarbete för t ex mångspråkig litteratur.(Larsson, 2014)

Libris förvärvsrutin kan användas av anslutna Librisbibliotek och är ett automatiserat metadataflöde. Genom denna rutin kan biblioteken i samband med förvärv efterfråga katalogpost med beståndsinformation från medieleverantörerna. Adlibris, Bokus, BTJ, Dawson Books, Elib, F.Delbanco, Ferdosi International, FörlagEtt och LäroMedia Bokhandel är anslutna medieleverantörer som också kan leverera katalogposter. Katalogposter utan bestånd kan erbjudas från DK Agencies, MIPP International och danska SBCI. (Larsson, 2016)

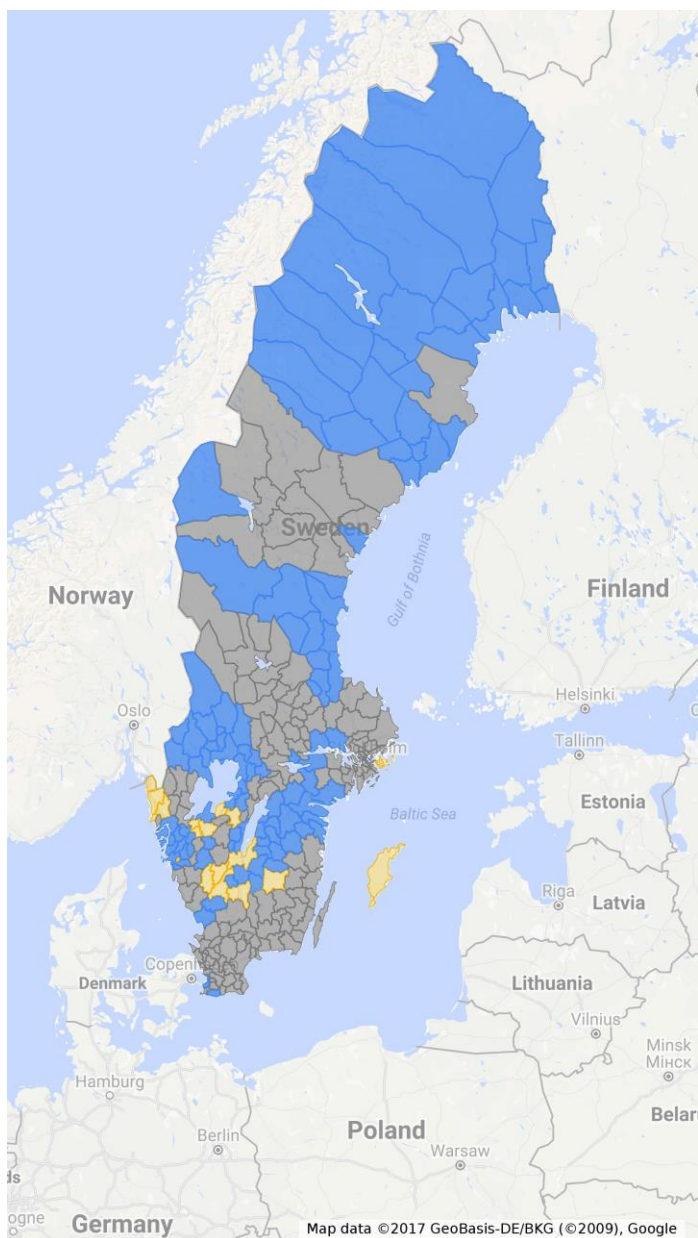
Libris förvärvsrutin fungerar genom att Kungliga biblioteket tecknar avtal om katalogpost med medieleverantör. Biblioteket beställer katalogpost i samband med förvärv och medielevrantören skickar metadata till Libris. Genom detta får biblioteket automatiskt bok och post med bestånd i Libris till den lokala katalogen. Biblioteket uppdaterar efter behov katalogposten i Libris och får en uppdaterad post till den lokala katalogen. (Larsson, 2016)

För att gå med i Libris behöver biblioteken gå igenom en anslutningsprocess som innehåller nedanstående:

1. Formellt ansöka om att gå med i Libris
2. Förberedelser
3. Tidsplan för anslutning
4. Planera utbildning
5. Uppföljning

Under anslutningsprocessen sker en kontinuerlig dialog med Kungliga biblioteket. Tillsammans tittar man på hur biblioteket ska bli synligt i Libris och vilka namn och förkortningar som ska användas, samlingarna, förvärvs- eller inköpspolicy, tillgänglighet, planerad katalogiseringsmodell och antal katalogisatörer. En överenskommelse undertecknas sedan mellan biblioteken och Kungliga biblioteket.(Forssblad, 2017)

Libris finns idag på följande platser, enligt kartan på nästa sida:

(Kungliga biblioteket, 2017)

Alla de blå markerade områdena är Libris registererande folkbibliotek och de gul markerade är de som är på väg in i Libris.

De viktigaste erfarenheter som HelGe-biblioteken fått med sig av att gå in i Libris menar de är att prata med andra som gått med och vikten av att informera om processen eftersom det innebär ett annat sätt att köpa in material.(Gustavsson, 2016) Inom HelGe-biblioteken finns det fyra katalogisatörer som samarbetar med att lägga in HelGe-beståndet i Libris för hela samarbetet. Även Götabiblioteken arbetade med förankring hos personalen, att informera och kommunicera om processen samt ha en projektledare för arbetet är deras råd. De har katalogisatörer i Linköping, Norrköping, Motala och Finspång fördelat på 2,5 tjänster för hela samarbetet. (Cserhalmi, 2017)I Norrbotten katalogiserar en person i Piteå och två personer i Luleå och deras tid uppgår till 1,5 tjänster.

Utvecklingen av Libris

Libris XL är Libris webbaserade katalogiseringsverktyg som ska ersätta nuvarande Voyager som används för katalogisering av nya böcker. Voyager är Libris nuvarande katalogiseringsklient.

Utvecklingen av LibrisXL har pågått under flera år. Planerna för 2017 är att första kvartalet testa Libris XL infrastruktur, förfina redigeringsgränssnittet, genomföra användningstester med intresserade användargrupper. Efter det planerar man att i nästa release ta Libris XL infrastruktur i drift, arbeta vidare med redigeringsgränssnittet samt släppa en publik beta för bredare tester. Efter sommaren planerar de att redigeringsgränssnittet är färdigutvecklat för katalogisering samt att Libris då kan börja genomföra katalogiseringsutbildning för katalogisatörer under release tre och fyra. Målet är att ta Voyager ur drift i slutet på 2017.(Libris, 2016)

Juridiken kring system och låntagarregister

Ett gemensamt biblioteksdatasystem kan uppnås på tre olika sätt:

1. Gemensam server med egen katalog och låntagarregister. I detta fall delar kommunerna endast på en gemensam server men har egen katalog och eget låntagarregister. Inga synliga förändringar för användarna men driften är gemensam.
2. Gemensam server och katalog men eget låntagarregister. Kommunerna delar i detta fall server och katalog men varje kommun upprätthåller ett låntagarregister. Denna lösning innebär att låntagarna kan söka i alla biblioteks bestånd men biblioteken har egna lånekort, regler, avgifter och tjänster. Användaren kan inte reservera och låna böcker från ett annat kommunbibliotek än det egna.
3. Gemensam server, katalog och låntagarregister. I detta fall delar kommunerna server, katalog och låntagarregister. Alla bibliotek är likvärdiga i systemet och får därmed tillgång till alla funktioner och tjänster. Användaren kan själv reservera eller låna böcker från vilket bibliotek i Dalarna de vill. De flesta större samarbeten har valt denna väg.

Denna förstudie fokuserar på alternativ tre. För att kunna genomföra en gemensam server, katalog och låntagarregister finns det tre möjliga sätt att gå tillväga på:

- 1) Kommunalförbund
- 2) Nämnd
- 3) Interkommunala avtal

Kommunalförbund

Det är viktigt att förstå skillnaden mellan *kommunalförbund* och *kommunförbund*. Ett *kommunförbund* är en intresseorganisation medan ett *kommunalförbund* hanterar gemensamma angelägenheter. Ett kommunförbund är ingen egen juridisk person.

Kommunalförbund är en form för samverkan som landsting och kommuner kan använda för vilken kommunal angelägenhet de själva vill. Ett kommunalförbund blir en egen juridisk person som därmed har egen rättskapacitet och därför fristående från sina kommunmedlemmar. Organisatoriskt är det uppbyggt som ett landsting eller en kommun. Kommunalförbund kan antingen organiseras med fullmäktige och styrelse eller en förbundsordning. Kommunalförbundet är en frivillig sammanslutning och kan bildas och upphöra. Verksamheten i ett kommunalförbund regleras helt i kommunallagen vilket inte, ett kommunförbund gör. Kommunalförbund väljer man om syftet är att ta över, driva och utveckla verksamheten som idag sker i kommunerna och landstinget. (SKL, 2009)

Nämnd

Att samverka genom nämnd infördes 1997. Från 2003 utvidgades lagen för landsting och kommuner att samverka i nämnder vilket gör det möjligt för landsting och kommun att samverka om uppgifter som inte är gemensamma för de båda huvudmännen. En gemensam nämnd gör det möjligt att samverka över kommungränserna i ett offentligrättsligt organ där de samverkande parterna fortfarande behåller ett politiskt inflytande. En gemensam nämnd bör ses som vilken annan kommunal nämnd som helst och paragraferna om nämnd i kommunallagen ska tillämpas så långt det är möjligt. En gemensam nämnd är ingen ny juridisk person. Dessutom ingår nämnden endast i en av de samverkande kommunerna eller landstingets organisation. Nämnden har rätt att skriva på avtal för kommuner och landsting omdet står i samverkansavtal och reglemente för nämnden. Det innebär att de samverkande kommunerna eller landstinget ansvarar för att externa avtal följs. Nämndens arbete regleras genom avtal och reglemente. Avtalet ingås mellan de samverkande kommunerna och reglerar gränserna för samarbetet och parternas rättigheter och skyldigheter mot varandra. Reglementet beslutas i fullmäktige i de samverkande kommunerna och reglerar nämndens verksamhet och arbetsformer. (SKL, 2009)

Interkommunala avtal

Den svenska kommunallagen saknar särskilda regler kring interkommunala avtal som samverkansform. För interkommunala avtal ska det finnas ett gemensamt intresse av samarbete. Om en förvaltningsuppgift ska utföras av den egna kommunen kan den inte överlåtas till annan kommun om det inte finns stöd i lagen för att obligatorisk verksamhet genom avtal ska kunna överlåtas till annan kommun t ex räddningstjänsten och skolväsendet. Vid användandet av interkommunala avtal kan det inte heller skapas gemensamma förvaltningsorgan. De köpande kommunernas inflytande regleras genom avtalet. Skillnaden mellan interkommunala avtal och gemensam nämnd är de köpande kommunernas möjligheter att överklaga beslut. (SKL, 2009)

Låntagarregister

Ett gemensamt låntagarregister innebär att låntagardatabaserna slås samman till en gemensam databas. Det gör att låntagarna kan reservera, beställa eller låna från valfritt bibliotek i Dalarna. Matchning görs förslagsvis på personnummer för att säkerställa att alla låntagare endast har en låntagarpost. I enlighet med personuppgiftslagen får biblioteken registrera personuppgifter i syfte att fullfölja sin del av låneavtalet då Datainspektionen likställt bibliotekslån med en creditsituation och därför kan även personnummer registreras för säker identifiering av låntagaren. (Broms, 2005)

Sekretesslagen 40 kap. 3§ föreskriver att sekretess gäller i biblioteksverksamhet för uppgifter i register om en enskilds lån, reservation eller annan form av beställning, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon närstående till denne lider men. För uppgift i allmän handling gäller

sekretessen i högst tjugo år. För att flera kommuner ska kunna ha ett gemensamt låntagarregister behöver det finnas t ex en nämnd med ansvar för hanteringen av sekretessen kring lån.

Personuppgiftsansvaret ligger hos den juridiska person som självständigt beslutar kring den personuppgiftsbehandling som sker. Varje kommun ses som en egen myndighet och därför måste frågan om att lämna ut lån och personuppgifter mellan kommunernas bibliotek hanteras t ex via en nämnd eller kommunalförbund.

Några av de tidigare nämnda samarbetena har löst ovanstående genom att låntagarna fått nya lånekort och att det på de nya lånekorten stått att kommunbiblioteket ingår i ett samarbete. Låntagaren godkänner sedan genom sin underskrift på lånekortet att dennes uppgifter även syns i samverkande kommuner. Andra har bildat kommunalförbund eller har en nämnd som är en del av regionen eller ett kommunförbund för att hantera personuppgifter och lån.

I frågan om skolbiblioteken går det bra att importera uppgifter om eleverna på skolorna till ett gemensamt låntagarregister. Däremot är det viktigt att lånen från skolbiblioteken inte syns för alla biblioteksanställda i alla kommuner. Det måste även inom samarbetet vara tydligt hur biblioteken hanterar personer med skyddad identitet.

Nuvarande biblioteksdatasystem, avtalstider, kostnader etc.

Biblioteken i Dalarna sitter i dagsläget med två olika system. Från och med slutet av 2017 finns Mikromarc på tolv bibliotek och Book-IT/Libra på tre bibliotek.

Nedanstående tabell visar hur det förhåller sig. Detta är intressant inför framtida förhandlingar. Avesta har under förstudien beslutat att gå ut i upphandling 2017.

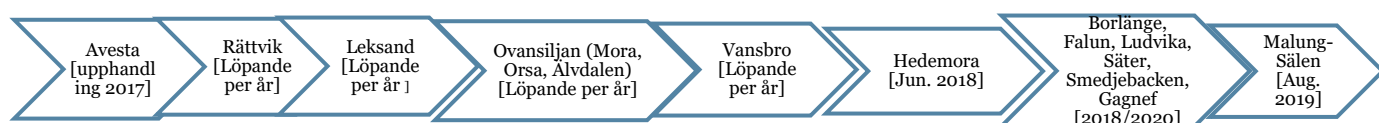
Majoriteten av biblioteken har idag en lösning där systemleverantören ansvarar för driften. På sex bibliotek driftas systemet i den egna kommunen.

Avtal på nuvarande bibliotekssystem:

Kommun	System	Databas	Leverantör	Avtalstid	Drift av server
Avesta	Libra ⁸	MSSQL	Axiell	Uppsagt 2016	Kommunens regi
Borlänge	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Fr.o.m.2017	Kommunens regi
Falun	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	T.o.m. 2018.09	Kommunens regi
Gagnef	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Fr.o.m. 2017	Systemleverantör
Hedemora	Book-IT 9.0	Oracle	Axiell	T.o.m. 2018.06	Systemleverantör
Leksand	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Löpande med 1 år i taget	Extern aktör
Ludvika	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Fr.o.m. 2017	Kommunens regi
Malung-Sälen	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	T.o.m. 2019.08	Systemleverantör
Mora	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Löpande per år	Systemleverantör
Orsa	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Löpande per år	Systemleverantör
Rättvik	Book-IT 9.0	Oracle	Axiell	Fr.o.m. 2016.12	Systemleverantör
Smedjebacken	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Fr.o.m. 2017	Systemleverantör
Säter	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Fr.o.m. 2017	Extern aktör
Vansbro	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Löpande per år	Systemleverantör
Älvdalen	Mikromarc 3	MSSQL	Bibliotekscentrum	Löpande per år	Systemleverantör

⁸ Upphandlar nytt biblioteksdatabasystem under 2017.

Nedanstående tidslinje illustrerar när de olika avtalen på biblioteksdatasystem kan avslutas. De som har längst avtal är de som upphandlade under 2016 då deras avtal löper på två + två år samt även Malung-Sälen som precis förlängt sitt avtal till augusti 2019. Eftersom biblioteket i Avesta ska upphandla under året och jag inte vet längden på kommande avtal är det oklart när tidsmässigt de skulle kunna gå med i ett gemensamt biblioteksdatasystem. De flesta biblioteken kommer ha avtal som ska omförhandlas 2018/2019.

Biblioteken har idag en kostnad på 2 219 800 kr för biblioteksdatasystem till detta tillkommer licens och driftkostnader på 234 750 kr vilket ger en totalkostnad på 2 454 550 kr. Den genomsnittliga kostnaden för biblioteksdatasystem utifrån antalet invånarna i Dalarna är 8,40 kr/invånare.

Kostnad för nuvarande biblioteksdatasystem fördelar sig enligt följande:

Kommun	Total kostnad för biblioteksdatasystem	Kostnad för licenser	Driftkostnad	Totalkostnad
Avesta	160 750	0	0	160 750
Borlänge	264 000	0	0	264 000
Falun	386 000	0	64 000	450 000
Gagnef	127 000	0	0	127 000
Hedemora	200 000	0	42 000	242 000
Leksand	93 050	0	0	93 050
Ludvika	241 000	0	0	241 000
Malung-Sälen	80 000	40 000	40 000	160 000
Mora	55 000	0	0	55 000
Orsa	27 500	0	0	27 500
Rättvik	140 000	750	48 000	188 750
Smedjebacken	137 000	0	0	137 000
Säter	171 000	0	0	171 000
Vansbro	110 000	0	9	110 000
Älvdalen	27 500	0	0	27 500
SUMMA	2 219 800 kr	40 750 kr	194 000 kr	2 454 550 kr

Reservationssamarbete och e-böcker

Med fritt flöde av medier menas ”hämta här och lämna där”, detta innebär att man kan låna en bok på ett bibliotek i en kommun och återlämna den på valfritt annat bibliotek men boken går med transporten tillbaka till ägande bibliotek.

På Ovansiljans bibliotek har de löst hanteringen av reservationer genom prioriteringar. Böckerna ska i möjligaste mån plockas och transporteras i den egna kommunen och i andra hand från övriga kommuner. Just denna del måste vid ett större samarbete krävställas ordentligt då Ovansiljan upplever att det inte varit helt enkelt att få konfigurationen av systemet att fungera.

Inom Götabiblioteken var det en del inkörningsproblem med plocklistorna för reservationer. Detta löstes genom scheman för när de olika biblioteken kunde plocka sina böcker.

HelGe-biblioteken anser att alla låntagare ska ha samma möjlighet att få sin bok oberoende av var de lånar. På HelGe-biblioteken kan alla låntagare reservera allt material och böcker skickas från det bibliotek där böckerna först plockas eller återlämnas. Skolbiblioteken är undantagna. Gävle stadsbibliotek fungerar som omlastningsställe för transporter.

Inom biblioteken i Norrbotten hanterar de reservationer enligt följande ordning:

1. Reservation i egna kommunen
2. Reservation på huvudbibliotek i samtliga kommuner
3. Reservation på filial/områdesbibliotek i samtliga kommuner

Om boken är utlånad på en nivå går reservationen vidare till nästa nivå. Mediet visas på den enhet där den ska plockas. (Regler och rutiner för biblioteken i Norrbotten)

På Dalarnas bibliotek har det varit svårt att få fram antalet reservationer och dessutom har en del som kör Mikromarc fått problem med att lämna in statistik då leverantören anger att den är felaktig. Avesta, Hedemora, Säter, Malung-Sälen och Borlänge har lämnat in siffror och då är antalet reservationerna ca 30 000 under 2016.

När det gäller fjärrlån har det lånats in 9306 material, vilket är den summa som reservationerna skulle öka med. I dessa siffror saknas Falun.

En annan fråga kring reservationssamarbete är om allt material ska vara möjligt att reservera och därmed cirkulera inom länet. Inom de flesta samarbeten kan låntagare och personal reservera allt material, med några få undantag (skolbiblioteken, snabb lån, CD, DVD, spel, talböcker, klassuppsättningar, tidskrifter, Daisy-spelare, läsplattor och specifika serier). Bibliotekslicensen styr upphovsrätten på DVD och bör därför inte lånas ut till annat än egna låntagarna. I ett samarbete med gemensamt låntagarregister borde det gå att skicka DVD.

Gemensam katalog innebär också ett gemensamt bokbestånd. Med det i åtanke skulle biblioteken behöva tänka lite extra vid gallring av media, till exempel om man är sista biblioteket med ett exemplar av en titel som efterfrågas mycket eller är en klassiker.

E-böcker och databaser

I ett samarbete kommer tillgång till e-böcker och databaser där lånekortet fungerar som identifiering påverkas av ett gemensamt låntagarregister. Denna fråga behöver utredas vidare.

Alla bibliotek i Dalarna erbjuder tillgång till e-böcker via tjänsten Elib från Axiell. Länsbiblioteket tillhandahåller Elib-portalen där Falun, Avesta, Gagnef, Rättvik, Malung-Sälen, Orsa, Vansbro, Älvdalen och Mora ingår. Falun planerar att gå ur portalen.

Sex kommuner står utanför Elib-portalen, Ludvika, Leksand och Säter har aldrig varit med. Hedemora, Smedjebacken och Borlänge har gått ur portalen för att tekniken inte gjorde det möjligt för dem att ha sina e-böcker i den egna bibliotekskatalogen, OPAC.

I nedanstående tabell visas hur hantering av e-böcker sker på biblioteken.

Kommun	Maxgräns	Begränsningar	Hantering
Borlänge	40 kr/bok	3 lån/låntagare/vecka	Har inte behövt ta ställningen kring att höja takbeloppet.
Hedemora	100 kr/bok, max 800 kr/28 dagar	3 lån/låntagare/vecka	Är det bara någon dag kvar på perioden, så gör vi ingenting i annat fall kan beloppet höjas
Leksand	20 kr/bok	2 lån/låntagare/vecka	Lägger på 100 kr/vecka kring sommarlov och juledighet.
Ludvika	20 kr/bok	2 lån/låntagare/vecka	Maxgräns på 4 000 kr/månad (och 400 kr per bok/månad), men vad jag vet har vi inte slagit i taket än.
Smedjebacken	20 kr/bok 2000 kr/mån	5 lån/låntagare/vecka	Maxgräns 2000 kr/månad. Har inte behövt ta ställningen kring att höja takbeloppet.
Säter	100 kr/bok	5 lån/låntagare/vecka	Höjer så att det alltid går att låna e-böcker
Avesta, Gagnef, Mora, Älvdalen, Orsa, Vansbro, Malung-Sälen, Falun, Rättvik	30 kr/bok	5 lån/låntagare/vecka	Har inte behövt ta ställning till att höja takbeloppet men tidigare höjdes taket så att det gick att låna hela tiden.

Dagens transportsystem

Inom Dalarnas län finns det sedan många år ett transportsamarbete mellan Länsbiblioteket och Landstingsservice om att böcker skickas med landstingets transporter till kommunernas huvudbibliotek i Dalarna. Det är samma transporter som används för bl. a. lasarettensprover. Böcker skickas varje vardag måndag till fredag. Kostnaden fördelas mellan biblioteken, länsbiblioteket och högskolan med lika stora delar. 2016 var kostnaden 75 000 kr vilket motsvarar en genomsnittlig kostnad på cirka 9 öre/invånare. Om biblioteken skulle upphandla en transportör

skulle kostnaden kunna ligga runt 500 000 kr/år men detta är spekulationer och den genomsnittliga kostnaden skulle då bli 1,76 kr/invånare.

I de flesta samarbeten som jag varit i kontakt med ansvarar varje kommun för de interna transporterna inom den egna kommunen. Inom Dalarnas län ser det väldigt olika ut kring transporterna och kostnaderna inom varje kommun vilket bör tas i beaktande i ett samarbete. Ska till exempel alla filialer ingå?

Kommun	Distributör inom kommunen	Frekvens/vecka	Kostnad/år
Avesta	Kommunens internpost	2 ggr/vecka	15 000 – 20 000 kr/år
Borlänge	Vaktmästare	1 gång/vecka	0 kr
Falun	Bibliotekets vaktmästare	2 ggr/vecka	108 000 kr/år
Gagnef	Kommunal servicegrupp	Varje dag	6000 kr
Hedemora	Kommunen	2-3 ggr/vecka	0 kr
Leksand	PostNord, Landstinget Dalarna	5 ggr/vecka	0 kr
Ludvika	Arbetsenhet Knuten PostNord	1-2 ggr (Knuten) 5- PostNord	30 000 kr PostNord bekostas av kommunen
Malung-Sälen	Förvaltningens personal	2 ggr/vecka	5 000 kr
Mora	Filialföreståndare	1-2 ggr/vecka	0 kr
Orsa	-	-	-
Rättvik	Kommunen	1 gång/vecka	Bekostas av tryckeriet
Smedjebacken	Vaktmästare	2 ggr/dag	0 kr
Säter	Kommunal servicegrupp	2 ggr/vecka	6 000 kr
Vansbro	Kommunens vaktmästare	1 ggr/vecka	10-15 000kr
Älvdalen	Frivilliga bokkurirer	1-2 ggr/vecka	0 kr

Viktigaste synpunkterna från personalen

De viktigaste synpunkterna som kom fram under mina besök på länets bibliotek har jag försökt sammanställa och gruppera här. För den som vill ta del av allt som kommit fram så finns alla tankar i bilaga 5. Jag har utgått från en SWOT-analys när jag tittat på inkomna synpunkter vilket innebär att jag försökt fördela tankarna enligt styrka, svagheter, möjligheter och hot för ett samarbete.

Framtid/Styrka

- Större påverkanskraft i samarbete
- Gemensam marknadsföring bloggar mm.
- Gemensam webb
- Mer enhetlig statistik
- Läsprojekt mellan flera kommuner
- Arbete med tillgänglighet, andra språk, funktionshinder mm.
- Lära av varandra
- Personalutbyte – utnyttja varandras kompetenser
- Koha och Libris
- Samma funktioner kan samarbeta
- Möjlighet till specialisering och odla nischer
- Digitala vs fysiska biblioteket
- Samutnyttjande av goda programidéer
- Stor kompetens tillsammans – kompetensutveckling
- Databasförsörjning
- Bra mandat kan leda till snabba förändringar
- Systemutbyte
- Ok – att vara olika?
- Beslut kring gemensamma regler innan
- Samordnare som har huvudansvaret
- Ansvarig för alla olika områden
- Gemensam värdegrund

Möjligheter

- Gemensamma regler och avgifter
- Gemensam webb, intranät och databaser
- Gemensam medie- inköspolicy gallring, fjärlån, kurslitteratur, lånekort
- Gemensam marknadsföring och varumärkesstrategi
- Gemensamt betalsystem och adressupdateringar
- Gemensamt vs lokala biblioteket
- Personalutbyte
- Integrerad webb med kommunwebb
- Effektiv organisation

Organisation & kommunikation/Svagheter

- Vem äger och driver samarbetet?
- Otydlig organisationsstruktur
- Avsaknad av värdegrund för samarbetet
- Otydliga arbetsgruppsdirektiv och mandat för arbetsgrupper
- Centralstyrt – hur får man gehör för frågor, hur arbetsgrupper hanterar frågor de får
- Kommunikationsplan – god kommunikation mellan personalen, kommunikationsansvarig
- Förankring – jobbig övergångsfas
- Likriktning av biblioteken
- Alla måste veta samma saker
- Intern kommunikation – nyhetsbrev, intranät
- Osynliggörande av det egna biblioteket
- Möteskultur – webbmöten, telefonmöten? – hur mycket extra administration
- Olika hantering av människor utan adresser

Farhågor

- Lilla biblioteket förlorar inflytande
- Kvalitet på katalogposterna
- Hantering av e-böcker
- Måste alla ha RFID?
- Hanteringen av skolbiblioteken & nya böcker till filialer
- Bli förstörd hos låntagaren – brukarperspektivet
- Rutiner kring plocklista och reservationsköer
- Nya böcker försvinner ut i transport
- Gallring
- Påminnelser, fakturahantering, krav
- Liten möjlighet att förändra på det egna biblioteket – förlorat självstyre
- Att genomförandet går för fort vs tar tid –fastna i petisser
- Trög organisation och långa beslutsvägar
- Transporternas belastning på miljön och transportörens arbetsmiljö
- Osäkerheten kring kommunens egna transporter
- Leveransgaranti vs leveranstid
- Minskad personal eller kostnadsbesparing
- Mer datoriserat vid ett större samarbete vs datorovana användare

Nedan har jag försökt göra en konsekvens eller riskanalys för de delar jag funnit har störst påverkan på framtida samarbetsprojekt. Jag har valt att gruppera ihop en del av ovanstående kommentarer.

Matchningar	Konsekvens för projektet
Fördelar Styrkor + Möjligheter	Ett större politiskt tryck att inte spara på biblioteken då alla måste bidra till det gemensamma samarbetet. Kunna driva gemensamma marknadsföringskampanjer samt inspirera varandra. En gemensam webbportal som är mer levande då fler kan bidra med innehåll. Samma funktioner kan samarbeta Att det finns möjlighet att specialisera sig inom olika ämnen Större påverkanskraft utåt mot användarna, politiken och samhället. Att kunna arbeta med tillgänglighet när det är fler som bidrar kring t ex olika språk, funktionsnedsättning. Gemensamt intranät för att alla ska känna sig delaktiga och kunna bidra. Lära av varandra både nya arbetssätt och förhållningssätt. Redovisa samma statistik så att den blir jämförbar över flera år.
Försvar Styrkor + Hot	En styrka kan vara en tydlig organisation, mandat- och ansvarsfördelning som får samarbetet att fungera smidigt. Ta fram en kommunikationsplan för att tydliggöra för alla vad vi kommunicerar gemensamt om och vad var och en kan få bestämma på egen hand. Även ta fram riktlinjer för var, när och hur vi kommunicerar. Intern och extern kommunikation. Vad ska vara gemensamt och vad kan det enskilda biblioteket själv bestämma kring.

	En styrka och en möjlig fallgrop kan vara om vi väljer att se på det fysiska biblioteket som ett och det digitala biblioteket som ett annat. Våra nuvarande transporter belastar inte miljön nämndvärt då de ändå körs och kostnaden är försvarbar. Ökade transporter och arbetsmiljön för dem som kör bör hanteras. Vilken möteskultur ska vi ha och hur ska vi ha möten via webben eller fysiskt? Förankringen hos personalen kring vad som gäller. Tidsaspekten både ta hänsyn till de som vill framåt och de som tycker det får ta tid. Hanteringen av e-böcker och databaser, kostnader, utbud och teknisk lösning. Gå med i Libris och vad det innebär – förankring och konsekvens för personalen.
Svaghet Svagheter + Hot	En otydlig organisationsstruktur, mandat och arbetsgruppsdirektiv kan få hela projektet att haverera. Osynliggörande av det egna biblioteket Kostnadsbesparing – gör vi det här för att spara pengar? Minskad personal – försvinner arbetsuppgifter? Att allt blir centralstyrt och det då blir svårt att få gehör för frågor samt oklart hur frågor hanteras.
Frestelse Svagheter + Möjligheter	Gemensam medie- och inköspolicy Personalutbyte – skrämmande för den enskilde och en möjlighet till kompetenshöjning Rutiner på golvet. RFID inte finns på alla bibliotek. Brukarperspektivet – varför gör vi det här?

Risikanalys och konsekvens för det enskilda biblioteket

Jennifer Rowley, professor inom Information science på Manchester University, skriver om innovation som samarbete. Hon menar att det finns några saker som behöver vara uppfyllda för att ett samarbete ska fungera.

För det första är det viktigt att alla vet varför det finns ett samarbete. Styrningen av samarbetet måste klargöras och alla deltagande organisationer och anställda måste bidra till samarbetet. Utan ett fungerande ledarskap kan inte samarbetet fungera. En samordning av samarbetet och tydlig organisation måste finnas för att deltagarna i samarbetet ska veta hur de kan bidra och vad som krävs av dem för att nå målen. På vilket sätt vi kommunicerar inom samarbetet och vilka kanaler vi använder för informationsspridning behöver vara tydligt samt hur vi delar kunskap med varandra. Det är viktigt att kunna förhandla kring att olika grupper, bibliotek eller deltagare har olika intressen och ser olika på vilka fördelar eller risker som deltagande i samarbetet innebär. (Rowley, 2011)

Bibliotekssamarbete i Dalarna handlar inte om ekonomiska besparingar, att minska personal eller resurser utan om att se om det går att använda de ekonomiska medlen och personalresurserna på ett mer effektivt sätt. De ekonomiska resurser som idag läggs på biblioteksdatasystem, abonnemang på bibliotekskatalogposter, transporter är resurser som behöver tecknas in i samarbetet. Delar av kostnaderna kommer givetvis kvarstå även i ett samarbete men biblioteken behöver komma överens om vad som ska ingå i samarbetet och hur kostnaderna ska fördelas.

För biblioteken i Dalarna gäller att de behöver bidra med personalresurser för samarbetet, både genom tid från ordinarie tjänster samt arbete och deltagande i arbetsgrupper. Det är viktigt att de rutiner och de gemensamma beslut som fattas angående samarbetet följs av de deltagande biblioteken. Varje bibliotek måste hitta sitt förhållningssätt till det gemensamma varumärket kontra den egna kommunens varumärke.

Det behöver finnas tid för att styrgrupp och arbetsgrupp att träffas ofta så att de kan ge samordnade svar på de frågor som dyker upp. Styrgruppen behöver kunna ta beslut för att driva arbetet framåt och kunna backa upp projektgruppen. Projektgruppen behöver både få mandat att ta beslut och avlastning från ordinarie tjänst. Systemadministratörer kommer initialt att behöva avlastas från ordinarie tjänst och delta i samarbetet, medan det på sikt kan gå att minska den tid de behöver lägga på systemadministration.

De samarbeten jag har tittat på menar att det är mycket viktigt att informera och kommunicera med användare och personal om de förändringar som pågår. Biblioteken måste vara överens om vilken arbetskultur som de vill ska gälla för samarbetet. De behöver få till en samsyn kring samarbetet och även se både det digitala biblioteket och det fysiska biblioteket som ett Bibliotek i Dalarna för invånarna, oavsett om låntagaren besöker det fysiska biblioteket eller det digitala.

I ett större samarbete bör det vara möjligt att till exempel ha adressuppdateringar för ett gemensamt låntagarregister och SMS-aviseringar.

Hur hantera olika förutsättningar

En av de farhågor som har kommit fram när jag varit och pratat på de olika biblioteken är just om de stora biblioteken kommer att bestämma över de mindre biblioteken. Kommer de små biblioteken få något inflytande och kommer deras resurser att räcka till?

När det gäller bibliografisk service så är frågan om de som idag inte har denna tjänst ska vara med och betala för den i ett samarbete fram tills det att biblioteken kan säga upp servicen. Det kommer att bli ett nytt avtal för bibliografisk service när bibliotekskatalogerna slås ihop till en.

Idag subventionerar Länsbiblioteket transporterna och bekostar en del av en vaktmästartjänst i Falun för omlastning av böcker. Om volymen som skickas mellan biblioteken ökar eller LD-turen inte längre kan användas behöver biblioteken fundera på hur transporterna då ska skötas.

Slutsatser och förslag

Denna förstudie har fokuserat på att biblioteken i Dalarna vill ha ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister samt gemensam tillgång till bibliotekens medier. Målet är att biblioteken i Dalarna ska ses som ett Bibliotek i Dalarna. Under 2018 träder EU:s dataskyddsförordning i kraft vilket ställer högre krav på hanteringen av personuppgifter. Då varje kommun är att se som en egen myndighet behöver delning av personuppgifter och lån mellan biblioteken regleras.

Det finns inget hinder för att upphandla ett gemensamt biblioteksdatasystem, gemensam drift och att varje kommun har sitt eget låntagarregister. Ur ett användarperspektiv är denna lösning inte att rekommendera eftersom låntagarna då kan se allt material men inte låna eller reservera det själv i bibliotekets katalog utan måste kontakta respektive bibliotek för att göra en reservation.

Den plan som förstudien föreslår är att biblioteken i Dalarna inom fem år har ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister implementerat, gått över till Libris och sagt upp bibliografisk service.

Ett framtida bibliotekssamarbete kan gå tillväga på tre olika sätt:

1. Kommunalförbund
2. Gemensam nämnd
3. Interkommunala avtal

Kommunalförbund

Det första förslaget innebär att bibliotekssamarbetet skulle behöva bilda ett kommunalförbund. Kommunalförbundet Region Dalarna kommer nämligen att 2019 uppgå i Landstinget Dalarna och bilda Region Dalarna. Vissa funktioner inom kommunalförbundet Region Dalarna som till exempel länsintagning till vissa skolor kan komma att läggas på ett kommunförbund. Ett kommunförbund är en intresseorganisation och kan därför inte hantera personuppgifter och sekretessen kring bibliotekslån. Ett kommunalförbund är en form av samverkan och kan användas för vilken kommunal angelägenhet man vill. Hanteringen kring ett kommunalförbunds verksamhet regleras i Kommunallagen (SFS 1991:900).

Gemensam nämnd

Både landstingets jurist och Faluns kommunjurist rekommenderar att det bildas en nämnd. En nämnd är den minsta politiska överbyggnaden och det räcker med två ordinarie ledamöter och två ersättare i en gemensam nämnd. Nämnden måste ha en värdkommun. Denna skulle teoretiskt kunna vara Landstinget Dalarna eller en kommun i länet. Värdkommunen är den som tecknar avtal, ansvarar för drift av t ex biblioteksdatasystem, delegationsordningen utgår från värdkommunen samt även hantering av tvister och överklagan. Nämndens arbete regleras i kommunallagen (SFS 1991:900).

En fördel med en gemensam nämnd är att den kan hantera sekretessen kring bibliotekslån, och personuppgifter. En annan fördel med en nämnd är att varje kommun fortfarande behåller inflytande över sina egna bibliotek. Beslutet att bilda en nämnd bestäms av varje kommuns kommunfullmäktige. Det är fullmäktige som bestämmer vilka ledamöter och hur många ledamöter samt var nämnden ska ligga.

Interkommunala avtal

Det tredje förslaget är att en kommun tar hand om samarbetet och att den kommunen sedan skriver avtal med övriga kommuner. Detta är dock inte något bra alternativ då köpande kommun inte har något inflytande över verksamheten annat än genom avtalet. Några samarbeten har valt att gå denna väg. Det är huvudkommunen som fattar alla beslut rörande samarbetet och det går därför inte att ha gemensamma beslutsorgan.

Förslag för bibliotekssamarbetet

Mitt förslag är att Dalarnas bibliotek i sitt samarbete väljer att bilda en nämnd. Jag föreslår att Falu kommun går in som värdkommun för bibliotekssamarbetet. Eftersom jag anser att den kommunala delegationsordningen ska gälla det vill säga att driften och upphandlingen av ett biblioteksdatasystem ska ligga på en deltagande kommun och inte landstinget.

Jag rekommenderar att ett inträde i Libris diskuteras med Kungliga biblioteket först när och om det blir ett gemensamt biblioteksdatasystem för hela länet. Detta bör då drivas som ett eget projekt med egen projektledare.

Jag föreslår att de kostnader som samarbetet genererar för biblioteksdatasystem, katalogisatorer och annat fördelas mellan kommunerna enligt principen 15% delas lika mellan biblioteken/kommunerna och övriga 85% fördelas utifrån invånarantal föregående år.

Alternativ användning av nuvarande resurser

Inom ett framtida bibliotekssamarbete kommer det vara viktigt att ta tillvara de kompetenser som idag finns ute på länets bibliotek och att använda dessa på rätt sätt inom samarbetet. Alla bibliotek kommer inte kunna vara med i alla grupper och det är viktigt att varje bibliotek funderar på vilket sätt de kan bidra mest utifrån den personal som idag finns på biblioteket.

Vid ett inträde i Libris skulle biblioteken med de resurser de idag lägger på bibliografisk service (1 716 120 kr/år) ha råd med ca tre heltidstjänster. Detta i sin tur skulle till exempel kunna vara tre katalogisatorer på 50% vardera, en samordnare på 100% och 50% huvudredaktör för en gemensam webbplatsform.

Förslag till fördelning av nuvarande resurser

Kommunbiblioteken spenderar idag gemensamt 4 577 133 kr/år på biblioteksdatasystem, webbportal, bibliografisk service, BURK och landstingets transporter. De uträkningar som visas nedan är helt fiktiva eftersom jag inte har några siffror kring framtida kostnaderna för ett samarbete i Dalarna. Uträkningarna

syftar till att visa på vilken storleksordning det kan röra sig om. Som jämförelse lägger Götabiblioteken 4 511 643 kronor på sina 464 207 invånare.

Uträkningen nedan utgår från en fiktiv totalsumma och ska ses som ett exempel för samarbetet på 4 000 000 kronor och förutsätter att alla kommuner går med i samarbetet. Eftersom uträkningarna baseras på procent av invånarantal i kommunen har jag inte kunnat göra beräkningar på färre bibliotek. Faktiska kostnader är omöjliga att uppskatta innan en upphandling och förhandling är genomförd. I kostnaden 4 000 000 kr har jag räknat in:

Biblioteksdatasystem+ webbportal + drift och licenser 2 145 000 kr

BURK 330 000 kr

Katalogisatörer 750 000 kr á 3 tjänster om 50 %.

Samordnare 500 000 kr initialt en tjänst på 100 % skulle kunna delas 50 % samordnare och 50 % huvudredaktör när samarbetet går in i drift.

Huvudwebbredaktör 250 000 kr på 50%

Transporter 25 000 kr

Den första tabellen visar hur det skulle se ut om man fördelar den genomsnittliga kostnaden enligt principen att 15 % delas lika mellan alla biblioteken och resterande 85 % delas utifrån invånarantal.

Kommun	Gemensam kostnad	Folkmängd	Procent	Fördelning	Totalsumma
Avesta	40 000 kr	23161	8,14%	276 760 kr	316 760 kr
Borlänge	40 000 kr	51604	18,14%	616 760 kr	656 760 kr
Falun	40 000 kr	57685	20,27%	689 180 kr	729 180 kr vs nuvarande 617 115 kr
Gagnef	40 000 kr	10175	3,58%	121 720 kr	161 720 kr
Hedemora	40 000 kr	15461	5,43%	184 620 kr	224 620 kr
Leksand	40 000 kr	15507	5,45%	185 300 kr	225 300 kr
Ludvika	40 000 kr	26933	9,47%	321 980 kr	361 980 kr
Malung-Sälen	40 000 kr	10091	3,55%	120 700 kr	160 700 kr
Mora	40 000 kr	20279	7,13%	242 420 kr	282 420 kr
Orsa	40 000 kr	6861	2,41%	81 940 kr	121 940 kr vs nuvarande 117 389 kr
Rättvik	40 000 kr	10856	3,82%	129 880 kr	169 880 kr
Smedjebacken	40 000 kr	10909	3,83%	130 220 kr	170 220 kr
Säter	40 000 kr	11086	3,90%	132 600 kr	172 600 kr
Vansbro	40 000 kr	6884	2,42%	82 280 kr	122 280 kr
Älvdalen	40 000 kr	7039	2,47%	83 980 kr	123 980 kr
Totalsumma	600 000	284 531	100,01 %	3 400 340	4 000 320 kr

Om vi istället fördelar 4 000 000 kr endast utifrån invånarantal blir fördelningen enligt nedanstående tabell.

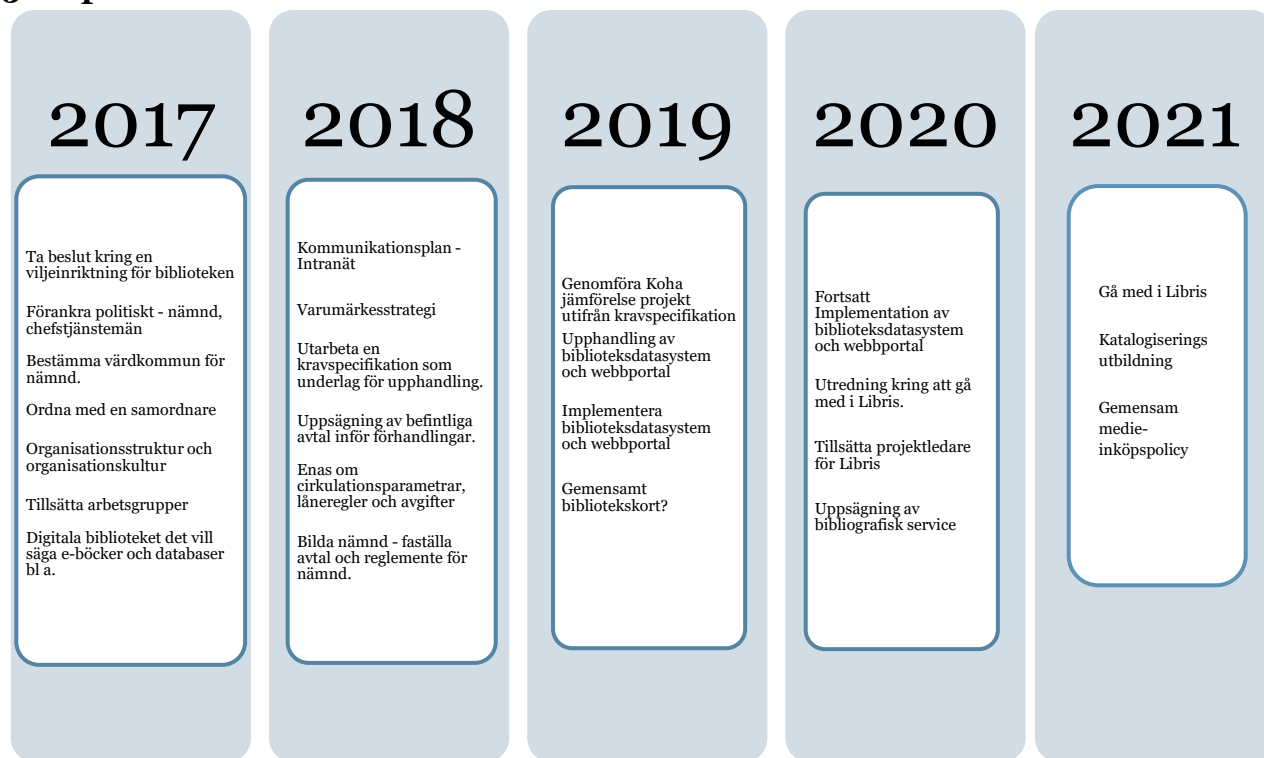
Kommun	Folkmängd	Procent	Fördelning
Avesta	23161	8,14%	325 600 kr
Borlänge	51604	18,14%	725 600kr
Falun	57685	20,27%	810 800 kr
Gagnef	10175	3,58%	143 200 kr
Hedemora	15461	5,43%	217 200 kr
Leksand	15507	5,45%	218 000 kr
Ludvika	26933	9,47%	378 800 kr
Malung-Sälen	10091	3,55%	142 000 kr
Mora	20279	7,13%	285 200 kr
Orsa	6861	2,41%	96 400 kr
Rättvik	10856	3,82%	152 800 kr
Smedjebacken	10909	3,83%	153 200 kr
Säter	11086	3,90%	156 000 kr
Vansbro	6884	2,42%	96 800 kr
Älvdalen	7039	2,47%	98 800 kr
Totalsumma	284531	100,01%	4 000 400 kr

Jag förordar att biblioteken väljer att dela t ex 15% av kostnaden lika och resterande 85% utifrån invånarantal.

Tidsplan och genomförandeplan

Nedan finner ni ett förslag till en tänkt tidsplan. Något som dock bör tas i beaktande kring tidsplanen är att 2018 är ett valår i Sverige. Jag har tagit fram en tänkt projektorganisation för ett fortsatt projekt om att gå vidare i fördjupat samarbete, samt en tänkt driftsorganisation när ett eventuellt biblioteksdatasystem är på plats. Tidsplanen är på fem år från start av samarbete till dess att biblioteken är med i Libris. I tidsplanen har jag tänkt att det under resterande del av innevarande år tas ett beslut av kultur-/bibliotekscheferna om de vill fortsätta ett fördjupat bibliotekssamarbete. Denna process är det bråttom med eftersom politiken drar igång valarbetet i september 2017.

5 årsplan

Nedan följer en mer detaljerad plan för genomförandet av ett bibliotekssamarbete i Dalarna. I planen finns referenser till tänkta arbetsgrupper som redovisas tydligare i den tänkta projektorganisationen i nästa kapitel. Inför att förankara politiskt kan en hjälp på vägen vara att ta del av reglementet för närmast beslutande organ. I en del kommuner kan det till exempel gå att få projekt eller inriktningsbeslut.

Genomförandeplan

Område	Vad ska göras?	Hur?	När?	Ansvar för att starta upp?
Ta beslut kring viljeinriktningen	Bestämma om biblioteken är villiga att gå in ett djupare samarbete avseende gemensamt biblioteksdatasystem.	Beslut på chefsmöte	Under våren 2017	Bibliotekscheferna
Förankra politiskt – nämnd, chefstjänstemän	Informera om och lägga fram ett förslag om att gå samman i ett gemensamt biblioteksdatasystem.	Via kommunchefen i respektive deltagande kommun.	2017	Bibliotekscheferna
Bilda nämnd – fastställa reglemente och samverkansavtal	Se till att ärendet om gemensamt biblioteksdatasystem kommer upp i	I kommunfullmäktige	2017/2018	Bibliotekscheferna och deras kommunfullmäktige

	respektive kommunfullmäktige .			
Bestämma värdkommun för nämnd	I chefsgruppen diskutera och gå fram med ett förslag.	Se till att respektive kommunfullmäktige får ta beslut i frågan	2017/2018	Bibliotekscheferna tillsammans med sina överordnade.
Ordna med samordnare	Rekrytera och anställa en samordnare eller utse någon på biblioteken. Besluta kring finansiering och placering.	Bibliotekscheferna i Dalarna	2017	Bibliotekscheferna och länsbibliotekschefen
Organisationsstruktur och organisationskultur	Ta fram och förankra en organisationsstruktur och diskutera några hållpunkter kring organisationskulturen	Bibliotekscheferna tillsammans med alla anställda på biblioteken.	2017	Bibliotekscheferna
Tillsätta arbetsgrupper	Bestämma arbetsdirektiv och personer som ska sitta med i arbetsgrupperna	Beslut på chefsmöte	2017	Bibliotekscheferna
Ta fram en kommunikationsplan – intranät	Utifrån arbetsgruppsdirektiv ta fram och kommunicera en kommunikationsplan	Uppdrag till arbetsgrupp kommunikation Informations-/kommunikationsavdelningarna i kommunerna	2018	Arbetsgruppen kommunikation i samarbete med styrgrupp och webbgrupp.
Varumärkesstrategi	Utifrån arbetsgruppsdirektiv ta fram en strategi	Uppdrag till arbetsgrupp kommunikation Informations/kommunikationsavdelningarna i kommunerna	2018	Arbetsgruppen kommunikation i samarbete med styrgrupp och webbgrupp.
Uppsägning av befintliga avtal inför förhandlingar.	Säga upp de avtal som biblioteken har för biblioteksdatasystem och webbportal.	Bibliotekscheferna	2018	Bibliotekscheferna
Enas om cirkulationsparametrar	Uppdrag till mediagruppen att	Uppdrag till arbetsgruppen	2018	Samordnare

, låneregler och avgifter	lägga fram ett förslag	media		
Utarbeta en kravspecifikation som underlag för upphandling av webbportal och bibliotekssystem	Tillsätta en arbetsgrupp för att ta fram en kravspecifikation inför upphandling av gemensamt biblioteksdatasystem och webbportal	Uppdrag till arbetsgruppen system IT-avdelningarna på kommunerna	2018	Arbetsgruppen system i samarbete med webbgruppen.
Genomföra Koha jämförelse projekt utifrån kravspecifikation	Skapa ett projekt för utvärdering av Koha som biblioteksdatasystem.	Eget projekt i samarbete med systemgrupp	2019	Projektledare i samarbete med samordnare och utsedd projektgrupp
Upphandling av biblioteksdatasystem och webbportal	Lägga ut upphandlingen och skriva avtal	Uppdrag till arbetsgruppen system IT-avdelningarna på kommunerna	2018/2019	Samordnare Styrgrupp och nämnd
Implementera bibliotekssystem och webbportal	Se till att alla bibliotek får igång biblioteksdatasystem och webb. Projektorganisation upphör och driftorganisation tar vid.	Uppdrag till arbetsgruppen system IT-avdelningarna på kommunerna	2019/2020	Samordnare och systemgrupp
Gemensamt bibliotekskort?	Ta fram en mall och pris på ett gemensamt lånekort om samarbetet ska ha ett sådant?	Uppdrag till arbetsgrupp kommunikation	2019	Styrgrupp, Samordnare
Inventera e-böcker och databaser	Genomföra en studie kring e-böcker och databaser och ta fram handlingsplan för framtiden.	Uppdrag till arbetsgruppen media	2019	Styrgrupp och samordnare
Utredning kring att gå med i Libris.	Genomföra en studie kring att säga upp bibliografisk service och gå med i Libris samt utse katalogisatörer.	Uppdrag till arbetsgruppen media	2020	Bibliotekscheferna
Tillsätta projektledare för att gå med i Libris	Anställa en projektledare	Uppdrag till arbetsgruppen media	2020	Bibliotekscheferna
Uppsägning av	Säga upp	Bibliotekscheferna	2020	Bibliotekscheferna

bibliografisk service	bibliografisk service för att gå över till Libris men behålla BURK.			
Katalogiserings-utbildning	Utbilda blivande katalogisatörer och andra i Libris katalogisering	Kungliga biblioteket i samarbete med projektledare för Libris projektet.	2019	Libris projektets projektledare
Gå med i Libris	Katalogisatörerna katalogiserar och allt nytt material finns endast tillgängligt i Libris.	Katalogisatörerna och mediagruppen tar över katalogiseringen	2020	Samordnare och styrgrupp
Gemensam medie- och inköspolicy	Ta fram ett förslag för en gemensam medie- och inköspolicy	Uppdrag till arbetsgruppen media	2021	Styrgrupp och samordnare

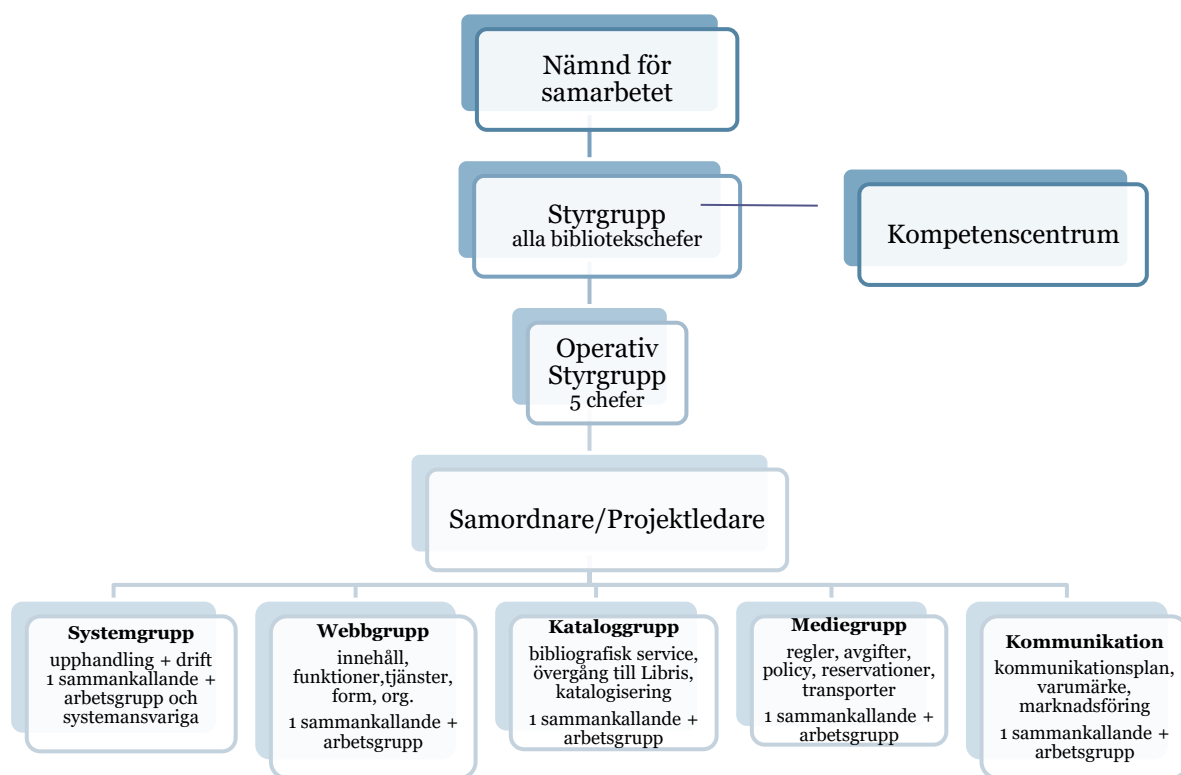
Förslag till gemensam organisation för fortsatta arbetet

Inför ett fortsatt arbete med en djupare samverkan mellan kommunbiblioteken behöver vissa saker vara på plats. Andra saker kan ske parallellt (se ovanstående genomförandeplan). Utifrån de samarbeten jag gått igenom kan jag konstatera att det är viktigt att det finns en drivande och samordnande part tillsammans med bibliotekscheferna på de olika biblioteken. Jag tycker därför att biblioteken tillsammans med länsbiblioteket ska satsa på att ha en samordnare.

Nedan följer en tänkt projektorganisation där jag föreställer mig att alla bibliotekschefer och länsbiblioteket äger projektet tillsammans, men för att arbetet ska fungera smidigare och det ska gå att fatta snabba beslut behöver det finnas en mindre operativ styrgrupp med beslutsrätt. Kompetenscentrum är tänkt att bestå av chefer och vara ett sätt att ta tillvara den kompetens som finns på biblioteken i Dalarna. Kompetenscentrum ska tillsammans med styrgrupp inventera vilka kompetenser som finns och tillsätta arbetsgrupper i samarbete med styrgrupp.

I de olika grupper som kommer att bildas för att starta bibliotekssamarbetet kommer personal från länets bibliotek att vara med i olika grupper och i olika utsträckning.

Projektorganisation från 2017 - 2020

Systemgruppen: ska ansvara för att skriva kravspecifikation samt för upphandling och implementering av biblioteksdatasystem. Gruppen bör bestå av en arbetsgrupp och en referensgrupp eftersom alla systemansvariga bör ingå.

Webbgruppen: tänker jag ska ansvara för implementeringen och hjälpa systemgruppen med kravställningen inför upphandling av webbportal och biblioteksdatasystem.

Kataloggruppen: tänker jag ska ansvara för en förstudie kring att säga upp bibliografisk service och gå över till Libris.

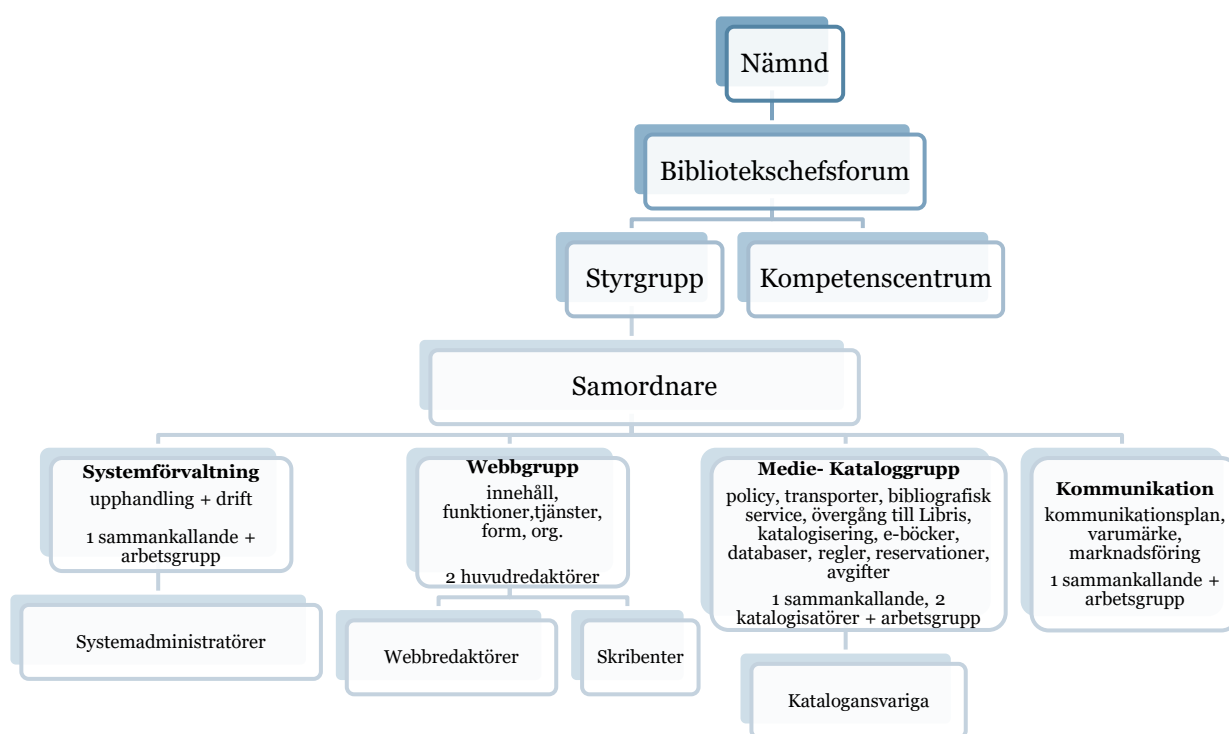
Mediegruppen: ansvarar under projektiden för regler och avgifter kring cirkulation.

Kommunikationsgruppen: ansvarar för att ta fram en kommunikationsplan och titta på informationsspridning inom samarbetet.

I alla grupper ska det finnas en sammankallande som ingår i en arbetsgrupp tillsammans med samordnare/projektledare. HelGe-biblioteken har en chef med i varje grupp vilket skulle kunna vara något att tänka på om det vore möjligt att ha.

Nedan följer en tänkt driftsorganisation från det att ett biblioteksdatasystem är i drift:

Driftsorganisation från 2020 och framåt.

Förslag till avgifter inom bibliotekssamarbetet

Arbetsgruppen för projektet "fördjupat bibliotekssamarbete" fick i uppdrag av styrgruppen för projektet att titta på ett förslag till försenings- och ersättningsavgifter på material för bibliotekssamarbetet. Gruppen kom fram till att målsättningen för samarbetet är att ha så låga avgifter som möjligt men också att biblioteken själva ska få avgöra om de vill ta ut de överenskomna avgifterna. Med detta menas att de

bibliotek som vill kan ta ut överenskomna avgifter eller inga avgifter alls. Förslaget i sin helhet presenteras i bilaga 6.

Lista på saker som behöver lösas i nästa projekt

- Ta fram en skriftlig beslutsordning som gäller inom samarbetet.
- Ta fram delegationsordning och verkställighet för nämnden. Vad kan biblioteken själva bestämma över?
- Anordna en resa till HelGe-biblioteken för den som är intresserad och träffa personal från deras olika arbetsgrupper. Hösten 2017
- Komma fram till vilka gemensamma rutiner som ska gälla kring bland annat krav, plocklistor och gemensamma regler.
- Ska biblioteken ha en varumärkesstrategi och gemensam marknadsföring samt kostnader.
- Gemensam webb
- Gemensamma databaser och e-böcker behöver undersökas vidare.
- Ta fram en kommunikationsgrupp som kan arbeta med den interna och externa kommunikationen.
- Titta på transporterna utifrån arbetsmiljön för transportören, miljöbelastningen, inleda förhandlingar med nuvarande leverantör och försöka beräkna volymerna samt kostnaden för transporten.
- Utredda frågan om att gå med i Libris.
- Anordna en dag eller flera för bibliotekspersonal att lära känna varandra inför samarbetet.
- Frågan kring RFID. En del bibliotek använder RFID-lånekort. Sju bibliotek har implementerat RFID och sex bibliotek har inte gjort det. Det finns två leverantörer implementerade på biblioteken Axiell och PVSUPA.
- Skolbiblioteken – samverkansavtalet mellan nämnden och kommunerna bör beakta hur skolbiblioteken ska få utnyttja bibliotekssamarbetet. Till exempel om några skolor går samman i ett kommunförbund ska de ändå kunna utnyttja bibliotekssamarbetet och ska det i sådana fall vara till en kostnad?
- Uppföljning av den nationella biblioteksstrategin.

Viljeinriktning för samverkan mellan Dalarnas bibliotek

Dalarnas bibliotekschefer har tillsammans med Länsbibliotek Dalarna under hösten och vintern 2015-2016 inventerat möjligheter och önskemål om ett djupare samarbete mellan biblioteken i Dalarna, detta har skett i enlighet med bibliotekslagen (SFS 2013:801 14§) som säger att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka med varandra.

Under 2016 tillsatte Länsbiblioteket en förstudie kring förutsättningarna för ett fördjupat bibliotekssamarbete. I förstudien menades fördjupat bibliotekssamarbete ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister med hänsyn till ett fritt flöde av medier, reservations- och katalogsamarbete samt att inom en överskådlig framtid kunna gå med i Libris.

Syftet med samverkan över kommungränserna är att säkra en fortsatt utveckling av bibliotekets tjänster i framtiden, få bättre användning av våra gemensamma resurser, utnyttja och stärka personalens kompetenser och underlätta kompetensförsörjningen. Genom denna samverkan stärker biblioteken Dalarnas invånares rätt till information, kunskap och kultur som en del av det demokratiska samhället.

Målet är att biblioteken skall samverka men att varje kommun fattar beslut om sin egen verksamhet utöver det som organiseras och är gemensamt överenskommet.

Vi som bibliotekschefer och biblioteksansvariga anser att en djupare bibliotekssamverkan med det konkreta målet att införskaffa och tillhandahålla ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister för folkbiblioteken är vägen framåt för att ge Dalarnas invånare fortsatt god tillgång till biblioteksservice av hög kvalitet i hela länet.

Med anledning av ovanstående resonemang föreslår förstudien att bibliotekschefer och biblioteksansvariga antar viljeinriktningen att:

- ställa sig positiva till en djupare bibliotekssamverkan med det konkreta målet att införskaffa och tillhandahålla ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister och på sikt gå in i Libris.
- skaffa sig mandat hos respektive kommunledning/nämnd/utskott om att gå in i ett projekt om djupare bibliotekssamverkan enligt förstudiens förslag.

.....
Länsbibliotekschef

.....
Avesta

.....
Borlänge

.....
Falun

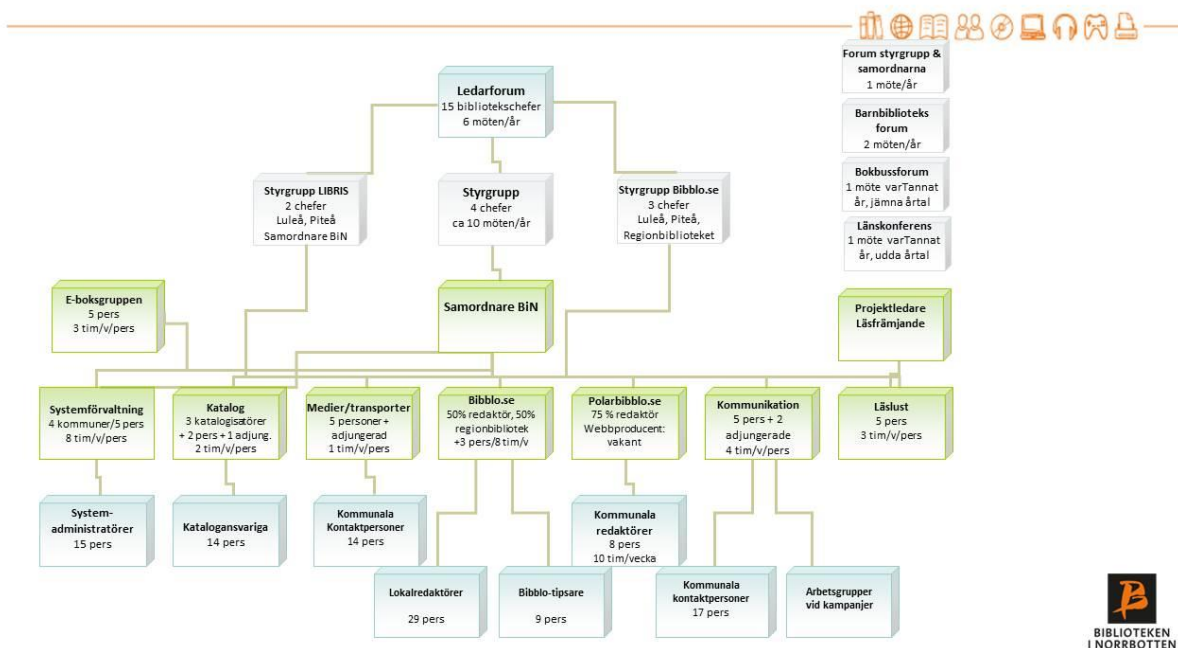
.....		
Gagnef	Hedemora	Leksand
.....		
Ludvika	Malung-Sälen	Mora´
.....		
Orsa	Rättvik	Smedjebacken
.....		
Säter	Vansbro	Älvdalen

Litteraturförteckning & bilagor

- Andréason, K. (2017). *Koha Krister*.
- Arvidsson, A. (2017). *Telefonintervju med Annica Arvidsson*.
- Brinck, J. (2017). *Mejl Johan Brinck*.
- Broms, S. (2005). *Biblioteken och juridiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Cserhalmi, E. (2017). *Götabiblioteken - ett regionalt samarbete*. Falun.
- Ehn, A. (2016). Biblioteken inför gemensamt system. *Skaraborgs Allehanda*.
Retrieved from <http://sla.se/skaraborg/2016/11/24/bibliotek-infor-gemensamt-system/print/>
- Familjen Helsingborg. (2017). Blogg bibliotek. Retrieved April 7, 2017, from <https://sknv.wordpress.com/arbetsgrupper/>
- Forssblad, H. (2017). Registrera i Libris - en guide. Retrieved January 15, 2017, from <http://www.kb.se/libris/Startpaketguide-for-LIBRIS-registrerande-bibliotek/>
- Gustavsson, D. (2016). *Librisinfo Dalarna 2*. Leksand: Gävle stadsbibliotek.
- Hansson, K. (2016). *Projektplan Regional bibliotekssamverkan.pdf*. Västerås: Landstinget Västmanland.
- HelGe-biblioteken. (2016). *Samarbetsavtal för HelGe-biblioteken 2016*. Gävle: HelGe.
- Johansson, A. (2016). *Kartläggning av kommunbiblioteken i Dalarna*. Stockholm.
- Kungliga, B. (2014). *Libris för folkbiblioteken – samarbete i en nationell katalog*. Stockholm.
- Kungliga biblioteket. (2017). *Folkbibliotek i Libris*.
- Larsson, C. (2014). *Librissamarbetet, postförsörjning och Libris förvärvsrutin*.
Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=m5NvXiZldHM&feature=youtu.be>
- Larsson, C. (2016). Libris förvärvsrutin. Retrieved February 16, 2017, from <http://www.kb.se/libris/katalogisering/Forvarvsrutin/>
- Libris. (2016). Vad händer med den nya infrastrukturen? – Arbetet med Libris XL just nu, milstolpar i närtid och arbetsprocess under året 2017. Retrieved November 18, 2016, from <http://librisbloggen.kb.se/2016/11/18/vad-hander-med-den-nya-infrastrukturen-arbetet-med-libris-xl-just-nu-milstolpar-i-nartid-och-arbetsprocess-under-aret-2017/>
- Lindh Maria & Andersson Jessica. (2017). *Koha Falun - Projektet - 20170221*.
- Markusson Birgitta, F. A. (2017). *Bibliotekssamarbete i Norrbotten*. Luleå: Biblioteken i Norrbotten.
- Nyström, V. (2015). *Flytande bestånd i Helge – en utvärdering*. Göteborg.

- Olsson, K. (23958BC). *Mejl om flytande bestånd*.
- Olsson, K. (2016). *Ockelbo - plats att växa*. Leksand.
- Ransom, J. with C. C. and R. B. (2009). How Hard Can It Be? : Developing in Open Source. *code{4}lib Journal*, (7). Retrieved from <http://journal.code4lib.org/articles/1638>
- Sundström, I. & K. C. (2010). *Utvärdering av SELMA-projektet: ett år efter sammanslagningen*. Karlstad.
- Svensson Anna-Lena. (2016). *Telefonintervju Anna-Lena Svensson*.
- Viklund, S. (2016). *ovansiljans_bibliotek_inledning*. Leksand: Mora bibliotek.
- Wiki. (2017). Koha Wiki. Retrieved from https://wiki.koha-community.org/wiki/Main_Page
- Wikipedia. (2017). SWOT-analys. In *Wikipedia*. Retrieved from <https://sv.wikipedia.org/wiki/SWOT-analys>

Bilaga 1: Biblioteken i Norrbotten driftsorganisation

Bilaga 2: Förslag till reglemente för nämnd?

Reglemente för bibliotekssamverkan Dalarna

Enligt förslag från juristerna följa reglementet för Landstinget och kommunernas hjälpmedelsnämnd.

REGLEMENTE FÖR GEMENSAM NÄMND FÖR BIBLIOTEKSVERSAMHET IKRAFTTRÄDANDE

Falu kommun, Borlänge kommun, Sätters kommun, Avesta kommun, Hedemora kommun, Rättviks kommun, Leksands kommun, Ludvika kommun, Smedjebackens kommun, Gagnefs kommun, Orsa kommun, Mora kommun, Malung-Sälens kommun, Vansbro kommun, Älvdalens kommun, nedan gemensamt kallade Kommunerna och Landstinget Dalarna har kommit överens om att från och med xx-xx-xx samverka genom att inrätta en gemensam nämnd, kallad "Gemensam nämnd för biblioteksverksamhet".

Reglementet gäller från och med den xx xx xxxx.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Utöver vad som föreskrivs om nämnder i Kommunallagen gäller detta reglemente och ett mellan Landstinget och Kommunerna ingånget samverkansavtal för den gemensamma nämnden.

VÄRDKOMMUN OCH ORGANISATION

1§

Falu kommun är värdkommun för den gemensamma nämnden för biblioteksverksamhet.

Nämnden har sitt arbetsställe och säte i värdkommunen och ingår i värdkommunens organisation.

Den gemensamma nya organisationens beslutande organ är den gemensamma nämnden. Till nämndens förfogande skall inrättas en samordningsgrupp.

Förvaltningschef för biblioteksverksamheten utses av värdkommunen, efter samråd med övriga i nämnden ingående medlemmar.

Den gemensamma biblioteksorganisationens namn är "Den gemensamma nämnden för biblioteksverksamhet".

NÄMNDENS UPPGIFTER

2§

Nämnden skall, inom ramen för den kommunala kompetensen och självkostnadsprincipen, utföra bibliotekstjänstverksamhet avseende registerhållning avseende låntagare och lån, logistik och transporter av böcker och andra media som

omfattas av bibliotekens utbud samt administration och drift av länets i enlighet med samordningsgruppen fastställd kravspecifikation.

Nämnden skall också teckna avtal avseende prenumerationer, licenser, andra typer av avtal för att nämndens samlade behov av litteratur, tidningar, och andra media.

Den gemensamma nämnden för biblioteksverksamhet har det samlade ansvaret för drift och förvaltning av biblioteksverksamhet i enlighet med tecknat samverkansavtal, samt de mål, riktlinjer och budget som respektive fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i olika lagar och föreskrifter samt bestämmelser i detta reglemente.

ANSVAR OCH RAPPORTERINGSSKYLDIGHET

3§

Den gemensamma nämnden för biblioteksverksamhet ska ansvara för att verksamheten bedrivs i enlighet med lagar och förordningar och föreskrifter, de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt bestämmelser i detta reglemente.

Den gemensamma nämnden för biblioteksverksamhet ska till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

SAMMANSÄTTNING

4§

Den gemensamma nämnden skall bestå av två ledamöter och två ersättare. Kommunerna utser gemensamt en ordinarie ledamot samt en ersättare och landstinget utser en ordinarie ledamot samt en ersättare.

ERSÄTTARNAS TJÄNSTGÖRING

5§

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde, skall en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättarna väljs proportionellt skall ersättarna tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

6§

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under sammanträdet på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Ersättare som ej tjänstgör har rätt att delta i överläggningarna men ej i besluten. Ej tjänstgörande ersättare har rätt att få sin mening antecknad till protokollet.

INKALLANDE AV ERSÄTTARE

7§

En ledamot som är förhindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde, skall snarast anmäla detta till nämndsekreteraren som kallar ersättare. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

ERSÄTTARE FÖR ORDFÖRANDEN

8§

Om varken ordföranden eller vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i del av ett sammanträde fullgör den till åldern äldste ledamoten ordförandes uppgifter.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid, får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

SAMMANTRÄDENA

9§

Nämnden sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer.

10§

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdats till sammanträden.

Kallelsen skall vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträde.

Kallelsen skall på lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast fyra dagar före sammanträdesdagen.

Kallelse bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen. I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

När varken ordförande eller vice ordföranden kan kalla till sammanträde skall den till åldern äldste ledamoten göra det.

ORDFÖRANDEN

11§

Parterna är överens om att posten som ordförande skall innehas av den valda ledamoten från värdkommunen och att posten som vice ordföranden skall innehas av den valda ledamoten från kommunerna under tiden från nämndens bildande och fram tills nästa mandatperiod. Posterna som ordförande respektive vice ordförande skall därefter rotera mellan parterna.

Det åligger ordföranden för nämnden att

- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för nämndens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor,
- främja samverkan mellan den gemensamma nämnden för biblioteksverksamhet och kommunens övriga nämnder samt
- företräda nämnden, med rätt att sätta annan i sitt ställe, vid förhandlingar, sammanträden, uppvaktningar och konferenser med myndigheter, företag och enskilda.

JUSTERING AV PROTOKOLL

12§

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

RESERVATION

13§

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, skall ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen skall lämnas före den tidpunkt som fastställts för justering av protokollet. Om nämnden beslutar att omedelbart justera den paragraf i protokollet som reservationen avser, skall motiveringen dock lämnas så snart det kan ske och senast under den sammanträdesdag då beslutet fattades.

SÄRSKILT YTTRANDE

14 §

Ledamot som vill lämna ett särskilt yttrande till protokollet skall anmäla detta innan sammanträdet avslutas och lämnas inom de tidsfrister som gäller för skriftliga yttranden.

DELGIVNING

15§

Delgivning med nämnden sker med ordföranden, sektorchefen eller annan anställd som nämnden bestämmer.

UNDERTECKNANDE AV HANDLINGAR

16§

Avtal och andra från nämnden utgående handlingar skall undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordförande och kontrasigneras av handläggande tjänsteman. Handlingar som hänför sig till delegerade ärenden skall undertecknas av delegaten.

SAMMANTRÄDEN

17§

Den gemensamma nämnden skall sammanträda minst två gånger per år, på dag och tid som nämnden bestämmer. Nämnden sammanträder i Falun om inte nämnden själv bestämmer annat.

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

Driftsansvar

STYRANDE LAGSTIFTNING

18 §

Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap skollagen (2010:800).

3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen och de kommuner som inte ingår i ett landsting.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Såväl Kommunerna som Landstinget Dalarna behöver säkerställa en kostnadseffektiv hantering av länsinnevånarnas behov av biblioteksverksamhet på jämlika och likvärdiga villkor.

DRIFTSANSVAR

19 §

Nämnden skall, inom ramen för den kommunala kompetensen och självkostnadsprincipen, bedriva biblioteksverksamhet samt anskaffa och teckna nödvändiga avtal för att tillgodose parternas behov av biblioteksverksamhet.

20§

Den gemensamma nämnden för biblioteksverksamhet har det samlade ansvaret för drift och förvaltning av biblioteksverksamhet i enligt med tecknat samverkansavtal, samt de mål, riktlinjer och budget som respektive fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i olika författningar samt bestämmelser i detta reglemente. Nämnden skall regelmässigt till Falu kommunfullmäktige rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Nämnden utövar det övergripande arbetsgivaransvaret inom sitt verksamhetsområde.

Utifrån sitt uppdrag skall nämnden tillse att intern kontroll och uppföljning fungerar tillfredsställande.

21§

Nämnden är personuppgiftsansvarig enligt Personuppgiftslagen (1998:204) inom sitt verksamhetsområde. Lagen ersätts av EUs Dataskyddsförordning den 25 maj 2018.

Vidare omfattas uppgifter i register om en enskilds lån, reservation eller annan form av beställning i biblioteksverksamhet av sekretess i enlighet med 40 kap 3§ Offentlighets- och sekretesslagen. Sekretessbestämmelsen omfattar även juridiska personers lån vid bibliotek av hänsyn till behovet av skydd för deras förhållanden av ekonomisk natur. Både manuella och databaserade register omfattas av bestämmelsen.

Bilaga 3: Utkast till samverkansavtal mellan nämnd och kommun

Är under bearbetning.

Avtal om samverkan i gemensam nämnd biblioteksverksamhet

Avtalstid: xxxxxxxxxxxxxxxx

Samverkansparter:

Falu kommun, Kommunerna, Sätters kommun, Avesta kommun, Hedemora kommun, Rättviks kommun, Leksands kommun, Orsa kommun, Mora kommun, Ludvika kommun, Smedjebackens kommun, Gagnefs kommun, Malung-Sälens kommun, Vansbro kommun och Älvdalens kommun, nedan gemensamt kallade Kommunerna samt Landstinget Dalarna

1

AVTALSPARTER

1. Landstinget Dalarna Box 712, 791 29 Falun	2. Kommunerna 791 83 Falun
Organisationsnummer: 232100-0180	Organisationsnummer: 212000 - 2221
Hemsida www.ltdalarna.se	Hemsida
	nedan Kommunerna
3. Borlänge kommun	4. Hedemora kommun
Organisationsnummer:	Organisationsnummer:
Hemsida www.falun.se	Hemsida www.hedemora.se
5. Sätters kommun	6. Avesta kommun
Organisationsnummer:	Organisationsnummer:
Hemsida www.sater.se	Hemsida www.avesta.se
7. Rättviks kommun	8. Leksands kommun
Organisationsnummer:	Organisationsnummer:
Hemsida www.rattvik.se	Hemsida www.leksand.se
9. Orsa kommun	10 Mora kommun
Organisationsnummer:	Organisationsnummer:
Hemsida www.orsa.se	Hemsida www.mora.se
11. Ludvika kommun	12. Smedjebackens kommun
Organisationsnummer:	Organisationsnummer:
Hemsida	Hemsida

www.ludvika.se	www.smedjebacken.se
13. Gagnefs kommun	14. Vansbro kommun
Organisationsnummer:	Organisationsnummer:
Hemsida www.gagnef.se	Hemsida www.vansbro.se
15. Malung Sälens kommun	16. Älvdalens kommun
Organisationsnummer:	Organisationsnummer:
Hemsida www.malung-salen.se	Hemsida www.alvdalen.se

2 KONTAKTPERSONER FÖR AVTALET

LANDSTINGET	KOMMUNERNA
Namn Titel Mail Tfn	Namn Titel Mail Tfn
FALU KOMMUN	HEDEMORA KOMMUN
Namn Titel Mail Tfn	Namn Titel Mail Tfn
SÄTERS KOMMUN	AVESTA KOMMUN
Namn Titel Mail Tfn	Namn Titel Mail Tfn
RÄTTVIKS KOMMUN	LEKSANDS KOMMUN
Namn Titel Mail Tfn	Namn Titel Mail Tfn
MORA KOMMUN	ORSA KOMMUN
Namn Titel Mail Tfn	Namn Titel Mail Tfn
LUDVIKA KOMMUN	SMEDJEBACKENS KOMMUN
Namn Titel Mail Tfn	Namn Titel Mail Tfn
VANSBRO KOMMUN	MALUNG- SÄLENS KOMMUN

Namn	Namn
Titel	Titel
Mail	Mail
Tfn	Tfn
ÄLVDALENS KOMMUN	VANSBRO KOMMUN
Namn	Namn
Titel	Titel
Mail	Mail
Tfn	Tfn

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Kommunerna och Landstinget Dalarna överenskommer om att från och med den xxxxxxxx inrätta en gemensam nämnd enligt 3 kap. 3 a § kommunallagen och i övrigt i enlighet med bestämmelserna i nämnda lag för sådan nämnd, kallad "Gemensam nämnd för biblioteksverksamhet". Samverkan i denna nämnd regleras i följande avtal.

3 BAKGRUND

Såväl Landstinget Dalarna som Kommunerna har biblioteksverksamhet. Allmänna bestämmelser om biblioteksväsendet finns i Bibliotekslag (2013:801). Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Mot denna bakgrund driver Landstinget och Kommunerna gemensamt biblioteksverksamhet.

Kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda är bibliotekshuvudmän;

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen och de kommuner som inte ingår i ett landsting.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i Bibliotekslag (2013:801).

4 AVTALSFORM

Detta samverkansavtal reglerar samverkan mellan parterna i den nya gemensamma nämnden för att i första hand tillgodose parternas gemensamma intressen av en god och välfungerande biblioteksverksamhet.

5 SYFTE

Syftet med detta samverkansavtal är att reglera parternas samverkan i den nya gemensamma nämnden för att därmed säkerställa att parterna gemensamt och inom ramen för den kommunala kompetensen, och självkostnadsprincipen, bereds möjlighet att utnyttja resurser som tillgodoser parternas behov av biblioteksverksamhet.

6 GILTIGHETSTID OCH UPPSÄGNING

Avtalet gäller fr.o.m. det att avtalet undertecknats av behöriga firmatecknare fram till och med xxxx-xx-xx. Avtalet förlängs därefter årligen med ett år i sänder såvida avtalet inte uppsagts skriftligen senast den 31 januari året innan avtalstidens utgång.

7 NYA MEDLEMMAR

Parterna ser positivt på möjligheten att utöka den gemensamma nämnden med fler medlemmar efter beslut i befintliga medlemmars fullmäktige.

8 ÄNDRING OCH OMFÖRHANDLING

8.1 Omförhandling

Om det efter dagen för detta avtals ikraftträdande sker väsentliga förändringar av de förutsättningar som avtalet baseras på, har vardera part rätt att begära förhandling om ändring av de delar av avtalet som påverkas därav. Med väsentliga förändringar avses förändringar som ligger utanför parts kontroll och som part inte rimligen kunnat förutse vid avtalets ingående och som medför väsentliga negativa konsekvenser för part som inte på annat sätt regleras i detta avtal.

8.2 Tillägg eller förändring av avtalet

Tillägg eller förändringar av avtalet skall göras skriftligen och undertecknas av samtliga parter behöriga firmatecknare.

9 TVIST

Twister angående tolkning och/eller tillämpningen av detta avtal, och övriga överenskommelser mellan de samverkande parterna, skall i första hand lösas genom förhandlingar mellan parterna. För den händelse överenskommelse inte kan träffas skall tvister avgöras i allmän domstol

10 OMFATTNING

För samarbetet skall finnas en gemensam organisation bestående av en nämnd som till sitt förfogande har en samordningsgrupp. Förvaltningen av biblioteksverksamhet sker genom en biblioteksorganisation som är underställd nämnden och samordningsgruppen. Denna biblioteksorganisation skall för ingående parter räkning utföra bibliotekstjänster i enlighet med samordningsgruppen fastställd kravspecifikation.

11 EKONOMI

Den nya gemensamma nämndens huvudsakliga mål är att vara självförsörjande och inte beroende av att uppbära bidrag från medlemmarna. Organisationen har att följa självkostnadsprincipen.

11.1 Kostnader och fördelningsnyckel

För det fall att kostnaderna i verksamheten överskrider intäkterna skall dessa kostnader fördelas enligt följande:

Samtliga kostnader för biblioteksverksamheten, skall fördelas mellan parterna med ledning av en procentuell proportionering mellan kommunerna. Fördelningsnyckel inför kommande år fastställs av den gemensamma nämnden efter förslag från samordningsgruppen per den 31 augusti varje år och framräknas med ledning av faktiskt utfall från den första januari till den 31 augusti första året och därefter verksamheten från den 1 september kommande år t o m den 31 augusti nästa år.

Fördelningsnyckel vid avtalets ingående framgår av bilaga.

I händelse av att enstaka bibliotekstjänstuppdrag utförs på uppdrag av extern part, med beaktande av den kommunala kompetensen, skall förmedlingskostnaden uttas av beställaren och inte belasta avtalsparterna.

Ersättningar för bibliotekstjänst fastställs årligen av den gemensamma nämnden efter förslag från samordningsgruppen och i samband med revision.

Ersättningar för bibliotekstjänster utfaktureras direkt till beställande part angivande av beställningsnummer.

För det fall att nya medlemmar upptas i nämnden skall fördelningsnyckeln omdefinieras av parterna i samråd. Intäkter och kostnader fördelas mellan parterna med stöd av fördelningsnyckeln genom en preliminär debitering årsvis, som avräknas i efterskott, och redovisas efter bokföringsårets utgång. Preliminär debitering bestäms på första samordningsgruppssammanträdet varje år.

12.2 Överskott i verksamheten

Överskott i verksamheten skall som huvudregel kvarstå i biblioteksverksamheten för att möjliggöra för biblioteksverksamheten att bygga upp ett eget kapital, inom ramen för värdkommunens ekonomiska syften och målsättningar.

12.3 Budget och verksamhetsplan

Verksamhetsplan och budget för gemensamma kostnader för biblioteksorganisationen skall tillställas samordningsgruppen senast den 31 oktober årligen.

Budgetförslaget skall innehålla

Arvoden, kostnadsersättningar och avgifter fastställs av gemensam nämnd efter förslag av samordningsgruppen.

12.4 Datasystem, fax, tfn och arkiv- och ekonomisystem

Gemensamt datasystem och register för biblioteksverksamhet som anskaffas och förs av den gemensamma organisationen skall ständigt ajourhållas. Systemet skall inte innehålla så kallade känsliga personuppgifter,

Beställande enhet skall informera biblioteksorganisationen om låntagare har skyddade personuppgifter eller om man har kännedom om hotbild. I dylika fall får adressuppgiften inte noteras i IT-system.

In- och utgående telefonlinjer, telefax och annan för ändamålet nödvändig teknisk hård- och mjukvara skall anpassas till verksamhetens omfattning och behov.

12.5 Lokal

Värdkommunen upplåter, mot marknadsmässig ersättning, erforderliga lokaler för den gemensamma nämnden och dess verksamhet.

12.6 Inventarier

Värdkommunen upplåter, mot marknadsmässig ersättning, erforderliga inventarier till den gemensamma nämnden och dess verksamhet. Värdkommunen ansvarar för nya investeringar avseende inventarier, för vilka den gemensamma nämnden erlägger ersättning till värdkommunen.

12 ORGANISATION

Kommunerna är värdkommun för den gemensamma nämnden och biblioteksorganisationen. Organisationen har sitt arbetsställe och säte i Falun. Den gemensamma organisationens namn är "Gemensamma nämnden för biblioteksverksamhet".

13 ANSVAR

Vårdkommunen ansvarar för att efterfrågade bibliotekstjänster följer de lagar och bestämmelser som reglerar biblioteksverksamhet samt för att verksamheten uppfyller de myndighetskrav och rekommendationer som finns i Arbetsmiljöverkets och Kammarkollegiets föreskrifter.

Vårdkommunen förbinder sig att mot myndigheter och andra fullgöra de skyldigheter som verksamheten föranleder vid varje tillfälle. Detta innebär bl a att Kommunerna skall tillse att försäkring tecknas och vidmakthålls om skador vållas av organisationen eller dess anställda.

14 SAMORDNING

Den gemensamma nya organisationens beslutande organ är den gemensamma nämnden. Till nämndens förfogande skall inrättas en samordningsgrupp. Förvaltningschef för tolkförmedlingsorganisationen utses av vårdkommunen, efter samråd med övriga i nämnden ingående medlemmar.

14.1 Samordningsgrupp

En samordningsgrupp skall utses bestående av totalt 16 personer, d.v.s. 1 utsedd företrädare för respektive Kommun och landsting, som ansvarar för samordningen av verksamheten i organisationen. Samordningsgruppen har mandat att besluta i övergripande frågor rörande samarbetet. Samordnaren i Landstinget ska vara sammankallande. Samordningsgruppen skall sammanträda 3-4 ggr/år. I denna grupp skall förvaltningschefen ingå som en av medlemmarna.

Samordningsgruppen skall:

- vara en länk till respektive samverkande part
- årligen föreslå verksamhetsplan som fastställs av den gemensamma nämnden
- ge förslag till ekonomiska beslut till den gemensamma nämnden
- besluta i andra frågor av övergripande natur som rör samordningen mellan olika samverkande parter såsom exempelvis mindre förändringar av kravspecifikationen enligt bilaga inom ramen för avtalet
- genom samordnare för biblioteksverksamheten i Dalarna följa upp verksamheten i syfte att säkerställa att samverkan sker på bästa sätt
- ansvara för uppföljning av de övergripande mål som angivits för biblioteksverksamheten i Dalarna och i verksamhetsplanen
- besluta om utvärdering av verksamheten och hur denna ska genomföras

14.2 Samordnare

Inom biblioteksorganisationen skall en samordnare finnas utsedd. Samordnaren har särskilt ansvar för att:

- utveckla de gemensamma arbetsformerna
- medverka vid samråd
- sammankalla och medverka vid samordningsgruppens och den gemensamma nämndens möten

- verka för att ha ett ömsesidigt utbyte med andra bibliotek och andra relevanta aktörer, exempelvis tillsynsmyndigheter.
- genomföra intern utvärdering genom att föra relevant statistik
- årligen sammanställa statistik och redovisa densamma till samordningsgruppen vid första samordningsgruppssammanträdet varje år
- rapportera till samordningsgruppen
- upprätta en verksamhetsplan senast 31 oktober avseende nästkommande år.

15 INSYN

Samtliga medlemmar har rätt till löpande insyn i förvaltning och redovisning avseende den gemensamma nämnden och dess verksamhet. Den gemensamma nämnden ansvarar för att till respektive fullmäktige i de samverkande medlemmarna årligen/kvartalsvis/månadsvis rapportera hur verksamheten utvecklas samt för den ekonomiska ställningen i verksamheten.

16 ARKIVHANTERING

Vårdkommunen ansvarar för att nämndens arkiv vårdas i enlighet med bestämmelserna i arkivlagen. För tillsyn över nämndens arkivverksamhet svarar arkivmyndigheten i vårdkommunen.

17 UTVÄRDERING

Utvärdering av verksamheten skall göras årsvis och redovisas för samordningsgruppen och gemensam nämnd årligen vid det första styrelsemötet efter årsskiftet. Utvärderingen skall belysa såväl kvalitativa som kvantitativa värden. Det mål och de syften som är uppsatta av den gemensamma samordningsgruppen skall kunna utläsas ur utvärderingen. Den kvalitativa utvärderingen belyser bland annat hur samverkan har utfallit.

18 VERKSAMHETENS UPPHÖRANDE

För det fall att den gemensamma verksamheten upphör kvarstår inventarier och lokaler hos vårdkommunen. Anställda i verksamheten kvarstår med vårdkommunen som arbetsgivare.

Kostnader för avveckling samt tillgångar i verksamheten fördelas enligt samma modell som kostnaderna för den aktiva verksamheten enligt p. 11 Ekonomi i förevarande avtal.

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar där Landstinget Dalarna respektive Kommunerna innehar varsitt exemplar.

Ort och datum

Ort och datum

Landstinget Dalarna

.....kommun

.....
Ort och datum

.....
Ort och datum

.....kommun

.....kommun

Ort och datum

Ort och datum

.....kommun

.....kommun

Ort och datum

Ort och datum

.....kommun

.....kommun

Ort och datum

Ort och datum

.....kommun

.....kommun

Ort och datum

Ort och datum

.....kommun

.....kommun

.....
Ort och datum

.....
Ort och datum

.....kommun

.....kommun

.....
Ort och datum

.....
Ort och datum

.....kommun

.....kommun

.....

.....

Bilaga 4: Förslag till skrivelse för kommundirektör/kommunchef

2017-01-04

Till
Kommundirektör
Kommunchef

Samverkan mellan biblioteken i Dalarna

Bakgrund

Dalarnas bibliotekschefer har tillsammans med Länsbibliotek Dalarna under hösten och vintern 2015-2016 inventerat möjligheter och önskemål om ett djupare samarbete mellan biblioteken i Dalarna, detta har skett i enlighet med bibliotekslagen (SFS 2013:801 14§) som säger att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka med varandra.

Under 2016 tillsatte Länsbiblioteket en förstudie kring förutsättningarna för ett fördjupat bibliotekssamarbete. I förstudien menades fördjupat bibliotekssamarbete ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister med hänsyn till ett fritt flöde av medier, reservations- och katalogsamarbete samt att inom en överskådlig framtid kunna gå med i Libris.

Syftet med samverkan över kommungränserna är att säkra en fortsatt utveckling av bibliotekets tjänster i framtiden, få bättre användning av våra gemensamma resurser, utnyttja och stärka personalens kompetenser och underlätta kompetensförsörjningen. Genom denna samverkan stärker biblioteken Dalarnas invånares rätt till information, kunskap och kultur som en del av det demokratiska samhället.

Målet är att biblioteken skall samverka men att varje kommun fattar beslut om sin egen verksamhet utöver det som organiseras och är gemensamt överenskommet.

Vi som bibliotekschefer och biblioteksansvariga anser att en djupare bibliotekssamverkan med det konkreta målet att införskaffa och tillhandahålla ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister för folkbiblioteken är vägen framåt för att ge Dalarnas invånare fortsatt god tillgång till biblioteksservice av hög kvalitet i hela länet.

Beskrivning av projektet

Länsbiblioteket tillsammans med länets bibliotekschefer vill nu påbörja ett samverkansprojekt.

Projektets syfte

- Öka servicen och tillgängligheten till bibliotekets tjänster i hela länet.
- Undersöka förutsättningarna för ett utökat samarbete kring biblioteksdatasystem och alla de frågor som berörs av ett sådant samarbete.
- Medieutbudet ska kunna nås av medborgarna på jämlika villkor.
- I förlängningen kunna upphandla ett gemensamt biblioteksdatasystem och kundregister för hela länet med gemensamma regler och avgifter.

Genomförande

Som tidigare nämnts har en förstudie genomförts med syfte att utreda förutsättningarna för ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister. Förstudien var klar i april 2017.

För att kunna upphandla ett gemensamt biblioteksdatasystem och låntagarregister vill vi bilda en gemensam nämnd för att kunna ingå avtal, hantering av personuppgifter och upphandling av bl a gemensamt biblioteksdatasystem. Målet är att påbörja arbetet med gemensam nämnd och upphandling sista kvartalet 2017 och ett implementerat biblioteksdatasystem vara på plats tidigast 2019.

Slutord

Vi vill med denna skrivelse be om ert stöd för att gå samman i ett gemensamt biblioteksdatasystem och gemensamt låntagarregister. Det skulle ge detta utvecklingsarbete en stabil grund att stå på inför en eventuell framtida implementation.

Det är vår absoluta förhoppning att vi får stöd för att genomföra ett bibliotekssamarbete och ett gemensamt bibliotekssystem och låntagarregister för de kommuner som vill vara med i samarbetet.

Studien har genomförts i organiserad dialog med länets bibliotekschefer och anställda.

Vi vill också framhålla att liknande samarbeten redan finns i närområdet såsom HelGe-samarbetet i Gävleborg, Götasamarbetet i Östergötland och Selmabiblioteken i Värmland. Dessutom håller Västmanland på att utreda samma fråga.

Bilaga 5: Tankar från bibliotekets personal samt seminariedag

- Större utbyte om systemet
- Inspirera varandra. Lära av varandra.
- Läsprogram mellan flera kommuner
- Små intressegrupper kan mötas, samma funktioner kan samarbeta
- Katalogisering
- Större möjligheter till specialisering
- Odlar nischer blir möjligt
- Fler kollegor
- Låntagaren kan reservera boken var den än finns i länet
- Snabbheten?
- Söka på ett ställe och ställa sig på kö själv
- Mer enhetlig statistik
- Vi kan låna in böcker vi redan har
- Större politiskt tryck att inte spara på biblioteken
- Lättare för låntagare att känna igen sig
- AV-media ska det cirkulera mellan alla?
- Flytande bestånd ska man ha det? Kan man ha flytande bestånd på vissa samlingar?
- Utländska böcker finns redan ett samarbete
- Länsbibliotekets roll – stöd, inspiration, trygghet, omvärldsanalys
- Våra medier försvinner till andra bibliotek
- Våra låntagare får vänta på böckerna. Långa köer. Att få vänta på en bok går stick i stäv med samhällsutvecklingen.
- Biblioteken kan välja att låna istället för att köpa. Avtal kring medieinköp så ingen kan dra sig ur och inte vill köpa.
- Samma syn på hanteringen av böckerna (helt och rent material). Samma rutiner, inga egna lösningar.
- Gemensamma regler.
- Hantering av långa köer många reservationer
- Leveransgaranti – leveranstiden?
- Belastning på miljön och osäkerhet med transporter
- Platsbrist
- Ekonomi
- Arbetsmiljö för transportpersonal
- Ny rekrytering
- Nuvarande transportsystem fungerar men kräver större volymer
- Skicka information till alla låntagare via sms, e-post, brev
- Enklare för studenter med kurslitteratur om högskolan räknas med i gemensam katalog
- Mindre strul med många lånekort från flera kommuner

- Boken alltid hittar hem låna här och lämna där
- Boken syns bättre
- Krav och räkningar hanteras på samma sätt.
- Bättre automatiserad uppdatering av adressregister. Automatisk uppdatering.
- Fakturahantering
- Digitala blanketten – gemensamma utskick
- Behöver vi ha gemensamma lånekort?
- Hur hanterar vi lokala anmärkningar i t ex katalogpost
- Bibliotekssystem – kommer man förlora kontrollen?
- Farhåga – lilla biblioteket inte får så mycket att säga till om
- Vad händer med de investeringar man gjort i den egna webbportalen i ett gemensamt samarbete
- Utvecklingen går bakåt men inte emot samarbete
- Farhåga – kvaliteten på katalogposterna, olika syn på katalogposterna
- Gemensamt lånekort och låntagarregister största vinsten men hur gör man med e-böckerna?
- Gemensamt lånekort ett tydligt varumärke – hur arbeta med varumärkesstrategi
- Borde man kolla på gemensam mediepolicy först kanske? Hur hantera inköp? Gemensamt inköp vs nischade inköp
- Höga kostnader för bibliografisk service och bibliotekssystem
- Alla måste ha RFID
- Inte glömma brukarperspektivet
- Gemensamma avgifter
- Hur gör man för att synliggöra det egna biblioteket
- Filialer – hur ska de fördes med nya böcker
- Gemensam webb?
- Inte allt på en gång. Skynda långsamt.
- Skolbiblioteken hur hanterar vi dem?
- Lära av varandra
- Gemensam marknadsföring – bloggar mm
- Arbeta med tillgänglighetsperspektivet – andra språk, funktionshinder osv.
- Möteskultur – hur mycket extra administration. Webbmöten.
- Betalsystem – att kunna låta låntagarna betala själva.
- Boken kommer – hur hanterar vi det.
- Olika enheters öppettider – hur hanterar vi det.
- Jobbig övergångsfas – jobba mycket med att förankra.
- Kunnig personal i systemet
- Sommarlån?
- Inköspolicy – mediesamarbete, bra samarbete kring inköp av böcker
- Påminner om centralisering av Stockholms stadsbibliotek
- Hur påverkar upphandlingen av inköp?

- Låneregler på flera språk
- Bli förstådd hos låntagaren
- Sommarboenden och deras plats i kön.
- Låntagarkategorier – hur hanterar vi de som är både studerande och låntagare
t ex.
- Flytande bestånd – ljudböcker?
- Arbetsmiljön för de som arbetar med transporter.
- Köerna kring reservationer
- Personalutbyte mellan olika bibliotek
- Olika styre
- Gemensamma avgifter
- Alla böcker tillgängliga
- Det bästa som hänt på bibliotek på flera år
- Filmuthyrning?
- Intressant med Koha och Libris
- Inte centralstyrt – hur får man gehör för frågor?, hur tar arbetsgrupper tag i
frågor som kommer upp?
- Kommunikationsplan behövs
- Större påverkanskraft i samarbete.
- Förankring viktig men vi kan inte vänta in alla.
- Bra om allt inte tar för lång tid
- Intranät och nyhetsbrev, Intern kommunikation?
- Rutiner kring plocklista
- Integrerad webb med kommunwebb – en framtid?
- Inte Libris
- Miljöförstöring med ökade transporter
- Inte gallra i varandras bestånd
- På väg status en bra grej
- Lägga ner filialer men samtidigt med detta projekt öka tillgängligheten, hur går
det ihop?
- Samarbete – mycket möten, kommer kräva tid, kompetensutveckling för alla
med många möten
- Alla måste veta samma saker – få med sig de underifrån
- Ansvarig för alla olika områden
- Bästa som hänt på många år
- Fjärrlånekultur – hur ska vi låna böcker mellan varandra
- Inköspolicy för kurslitteratur
- Påminnelse, kravbrev och fakturor
- Hanteringen av människor utan adresser
- Vad ska cirkulera?
- Mediepolicy – alla behöver inte ha allt
- Måste vi ha samma regler

- Likriktning av biblioteken
- Öppna låneregler
- Inkasso?
- Användaren i fokus
- Vilken värdegrund ska vi ha?
- Alla ska känna sig välkomna – koppling till lokalsamhället
- Organisationsstruktur och kultur
- Måste vi ha gemensamt lånekort
- Vilket klimat ska vi ha?
- Hjälpas åt kring webb
- Tydliga arbetsgruppsdirektiv
- Personalutbyte – utnyttja varandras kompetenser
- Likheter vs olikheter
- E-böcker – hur ska vi hantera det, takbelopp, portal eller inte, tillgänglighetsfråga
- Digitala biblioteket vs fysiska biblioteket
- Gemensamma databaser – kan vi ha olika?
- Varför gör vi det här?
- Kostnadsbesparing?
- Vem som äger samarbetet?
- Tydlig organisation
- Tydliga mandat för arbetsgrupper
- Kommunikationsansvarig
- Minskad personal?
- Mer datoriserat vid ett större samarbete – hur blir det för den datorovana
- Samordnare som har huvudansvaret
- Mediepolicy och fjärrlånepolicyn
- Databasförsörjning
- Förankring viktigt
- Vem skulle äga/driva vårt samarbete?
- Vad händer om Dalarna avvecklas och blir del i region?
- Vilken ände vill vi börja i? Är det verkligen gemensam katalog som kommer först?
- Hört idag ”Alla blir vinnare”
- Många viljor ska samordnas
- Skynda långsamt, låta processen ta tid
- En fördel utnyttja kompetenser
- Beslut i förväg om gemensamma låneregler, placeringskod, parametrar mm.
- Mycket jobb – kaos
- Vid/inför beslut anställ projektledare
- Länsbiblioteket = samordnare
- Roligt med Libris

- Förankring hos personalgruppen men även hos låntagarna
- Krävs struktur – gott om tid
- Större utbud för låntagarna
- Oro om de mindre biblioteken får ge med sig om de stora biblioteken vill annat
- Bra att höra att vi behöver lång processtid men tänka hur vi vill att det ska se ut om 5-10 år.
- Vi måste vara beredda på att ge och ta! Kill your darlings!
- Vi har redan vissa samarbeten som funkar t ex transporter, nätverksträffar
- Positiva till samarbete
- Försiktigt positiv till samarbetet
- Får fler ”arbetskamrater”
- Lär oss av varandra
- Att genomförandet går för fort. Måste implementera väl
- Kunna enas om ersättningsregler (Barnböcker)
- Låna här – lämna där möjliggör utlån för pendlare
- Bibliotek i Dalarna kan välja sin egen variant av samarbete. Behöver inte vara som Norrbotten eller Götabiblioteken i Östergötland
- Hitta utrymme för där det är ok att vara lite olika – det kan finnas viss flexibilitet i vissa frågor
- Spännande att höra att det fått ordning på vissa problem t ex vi-dom tänk
- Tacklat utmaningen på olika sätt...men nått målet iaf!
- Användaren i fokus
- Vad är bästa rutinerna för våra användare
- Att politikerna upptäckte biblioteken
- Vi är redan samma verksamhet – vi jobbar mot samma målgrupper
- Mygelhistorierna – hur folk undanhöll böcker från att skickas till andra bibliotek
- Marknadsföringskampanjen – Norrbottenbiblioteken
- Att det kommer ta tid är en farhåga
- Trög organisation med långa beslutsvägar
- Liten möjlighet att förändra på egna biblioteket
- Revirtänkande
- Mer kraft bakom oss – Vi samlas och syns mer i samhället
- Mindre fjärrlån
- Ett större Dalarna
- Vikten av god kommunikation personalen emellan
- Breddad kompetens
- Samutnyttjande av goda programidéer
- Bra mandat kan leda till snabbare förändringar
- Kommer vi som är små och få – att hinna med och att räkna till
- Förlorar vi vårt ”självstyre”?
- Vi kommer få en enorm kompetens tillsammans och alla nya medarbetare

- Det känns jätterätt att gå in i samarbetet på detta sätt
- Bra att få tipsen från de som redan gjort resan
- Låta allt ta tid
- Jättebra föreläsare
- Man blev peppade
- Inspirerande
- Bra råd inför att starta processen
- Kan eventuellt ta lite lång tid
- Hoppas att vi ej ska grotta in oss i petitesser
- Bara positiva tankar
- Kompetensmässigt
- Samarbetsmässigt
- ”vi är större och hörs då bättre”

Bilaga 6: Förslag till avgifter inom bibliotekssamarbetet

Målsättningen för samarbetet är att ha så låga avgifter som möjligt.

Biblioteken avgör själva vilka avgifter som ska tillämpas.

Reservationsavgifter

Inom samarbetet tas inga reservationsavgifter ut.

Fjärrlåneavgifter

Bok: 10 kr/bok

Artikel: Självkostnadspris med detta menas det pris som biblioteket behöver betala.

Uthyrning

DVD 10 kr/3 dygn

Tv-spel 10 kr/14 dagar

Förseningsavgifter

Förseningsavgifter tas ut efter 3 dygn.

All barnmedia	Gratis
---------------	--------

Vuxenmedia	2 kr/medium/dag
------------	-----------------

DAISY	Gratis
-------	--------

DVD	10 kr/dygn
-----	------------

Högsta förseningsavgift per volym (musik, ljudböcker mm.)	100 kr/volym(bok, tidskrift, DVD,
---	-----------------------------------

Spärrat lånekort	200 kr
------------------	--------

Ersättningsavgifter

Vuxenbok/Ljudbok	250 kr
------------------	--------

Barnbok/CD-ROM	150 kr
----------------	--------

Tidskrift	50 kr
-----------	-------

DVD/TV-spel	600 kr
-------------	--------

Musik-CD	150 kr
----------	--------

Fjärrlån	enligt utlånande biblioteks avgifter
----------	--------------------------------------

DAISY	ingen ersättning
-------	------------------

Förlorat lånekort	10 kr
-------------------	-------

Specialmedia	ansaffningsvärde eller sätt en egen regel.
--------------	--

Bilaga 7: Projektplan till förstudie om samarbete mellan Dalarnas kommunbibliotek

Bakgrund

Dalarnas bibliotekschefer har tillsammans med Länsbibliotek Dalarna under hösten och vintern 2015-2016 inventerat möjligheter och önskemål om ett djupare samarbete biblioteken emellan. I april 2016 beslutade bibliotekschefermötet att en förstudie ska inledas för att undersöka förutsättningarna för ett fördjupat samarbete biblioteken emellan. Projektdirektiven för förstudien beslutades på ett bibliotekschefermöte i maj 2016.

Definition/Avgränsning

Med fördjupat samarbete menar vi här gemensamt biblioteksdatasystem i länet, gemensamt låntagarregister, transporter av medier, reservations- och katalogsamarbete samt frågan om att gå in i Libris. Fritt flöde ser vi som en del av reservations och transporthantering.

Syfte

Det övergripande syftet med ett fördjupat samarbete är att ge Dalarnas invånare bättre tillgång till biblioteksservice. Förstudien ska utreda förutsättningarna för gemensamt bibliotekssystem och låntagarregister. Den ska beakta och definiera vad transport av medier skulle innebära, hantering av reservationer och katalog. Dessutom ska projektet undersöka förutsättningarna för biblioteken i Dalarnas inträde i Libris.

Mål

Målet med förstudien är att förse bibliotekscheferna och länsbibliotekschefen med ett underlag för beslut om vägval i frågan ett fördjupat samarbete. De verksamhetsmässiga vinsterna med ett fördjupat samarbete ska tydliggöras.

Frågeställningar

- Vilka juridiska hinder eller förutsättningar kräver ett gemensamt bibliotekssystem, låntagarregister, fritt flöde av medier och ett gemensamt reservations- och katalogsamarbete?
- Vilka fördelar och nackdelar finns med LD-turen?
- Vad krävs för att gå med i Libris?
- Hur ser tidsplanen ut och hur skulle ett fördjupat samarbete kunna genomföras?
- Vilka ekonomiska förutsättningar och konsekvenser finns för det enskilda biblioteket?
- Vilka förutsättningar finns för datakommunikation (nätverk) finns i Dalarna?

Förväntat resultat

Ett skriftligt kunskapsunderlag med konkreta förslag på hur det skulle kunna fungera i praktiken som bibliotekscheferna och länsbibliotekschefen kan ta ställning till. Till detta ska det finnas en avsiktsförklaring och förslag till organisation mellan de parter som är beredda att gå vidare med projektet fördjupat samarbete samt en plan för hur det fortsatta arbetet ska finansieras.

Projektbeställare

Dalarnas folkbibliotekschefer och länsbibliotekschefen.

Projektägare

Länsbibliotek Dalarna är projektägare.

Projektmetodik

- Insamling av faktauppgifter från biblioteken om ekonomi och avtal gällande bibliografisk service.
- Insamling av faktauppgifter från biblioteken om ekonomi och avtal biblioteksdatasystem med mera.
- Förankring inom respektive kommun.
- Seminarier för kunskapshöjning.
- Dialog med andra som genomfört bibliotekssamverkan.
- Konsultation med jurister
- Dialog med Region Dalarna

Projektorganisation

1 projektledare, heltid i sex månader. Styrgrupp med alla bibliotekscheferna och länsbibliotekschefen. Ett arbetsutskott till styrgruppen bestående av Pia Eskola, Liliane Thunell, Sonja Viklund, Marie Larsdotter, Monica Åkerblom Nordsten, Anna-Lena Ittner Sandström och Linda Sävhammar. Arbetsutskottets uppgift är att vara ett stöd till projektledaren och bereda frågor till styrgruppen. Delaktighet och transparens är nyckelord för förstudien.

Tidsplan/milstolpar

Förstudien pågår oktober 2016 till och med mars 2017. I januari görs en större projektavstämning. Slutrapport avlämnas i mitten på mars.

Milstolpe

Datum

Projektplan och Kommunikationsplan presenteras	M1	25 oktober 2016
Avstämning med konsult	M2	3 November 2016
Rapportskrivning	M3	November - Februari

Planera in besök på de enskilda biblioteken	M4	December - Februari
Rapport skickad till arbetsgrupp	M5	v.8
Muntlig avstämning med arbetsgrupp	M6	v.10
Rapport skickad till styrgrupp	M7	v.10
Muntlig avrapportering för styrgrupp	M8	v.11
Slutrapport inlämnad till styrgrupp	M9	v.12

Projektdokumentation

En kommunikationsplan för både extern och intern kommunikation upprättas. Kartläggningar sker genom strukturerade formulär, vilka sammanställs och presenteras överskådligt. Respektive bibliotekschef ansvarar för att prioritera snabb leverans av uppgifter som projektledaren efterfrågar. Anteckningar från möten sparas och sprids enligt upprättad kommunikationsplan. En blogg har upprättats för information till berörda.

Projektekonomi/resurser

Länsbibliotek Dalarna finansierar projektledaren (lön, overhead, resor med mera). Respektive bibliotek står för den egna personalens arbetstid och eventuella kostnader i samband med möten i styrgrupp och referensgrupper samt i samband med kunskapshöjande insatser.

Projektredovisning

Regelbundna muntliga avstämningar med styrgrupp och styrgruppens arbetsutskott på chefsmöten under hösten 2016 och våren 2017. Regelbundna webbmöten med arbetsgruppen förslagsvis var tredje vecka. Under arbetets gång ska projektet förankras ute i kommunerna av respektive bibliotekschef där stöd kan fås från projektledaren. Skriftlig slutrapport avlämnas i mars 2017 med muntligt föredragande av rapporten. Se mer information i tidsplan och kommunikationsplan.

Bilaga 8: Kommunikationsplan för projektet fördjupat bibliotekssamarbete

Målgrupper för vår kommunikation

Målgrupper för projektets kommunikation är:

- Chefer på kommunbiblioteken i Dalarna.
- Medarbetare ute på kommunbiblioteken i Dalarna.
- Beslutsfattare ute på kommunerna i Dalarna både politiker och chefstjänstemän
- IT-avdelningar i kommunerna i Dalarna.
- Kommunernas kommunikations-/informationsavdelningar
- Region Dalarna

Kanaler

EXTERNA KANALER	ANSVAR FÖR UPPDATERING	SYFTE OCH MÅL MED KOMMUNIKATIONEN
Blogg för bibliotekspersonal i länet	Löpande	Dela material och informera om projektet som en del av den kunskapshöjande insatsen.
Facebook- LBD	Löpande	Dela material och informera om projektet som en del av den kunskapshöjande insatsen.
Nyhetsbrevet	Löpande	Dela material och informera om projektet som en del av den kunskapshöjande insatsen.
Beslutsfattare ute på kommunerna i Dalarna både politiker och chefstjänstemän	Bibliotekschefer med stöd av projektledaren	Ge dem tillräcklig information för att kunna fatta beslut i frågan om samarbete över kommungränserna.
IT-avdelningar - driftsansvariga	Projektledaren deltar på IT-chefsmöte för länet.	Informera ansvariga chefer på IT-avdelningarna i kommunerna vad som är på gång och när beslut kan tänkas fattas i frågan.
Informations-/kommunikationsavdelning i respektive kommun.	Bibliotekscheferna	Informera ansvariga chefer på Informations-/kommunikationsavdelningar i kommunerna vad som är på gång och när beslut kan tänkas fattas i frågan.
Webbseminarier och fysiska seminarier	Styrgrupp/arbetsgrupp tillsammans med projektledaren	Kunskapshöjande insatser för chefer och bibliotekspersonal om folkbiblioteken och Libris, open-source systemet Koha och regional bibliotekssamverkan.

INTERNA KANALER	SYFTE
Webbmöten med arbetsgruppen	Alla ska ha tillgång till samma information.
Chefsmöten med bibliotekscheferna	Informera cheferna om projektets framfart.
Dialog och studiebesök hos andra län där biblioteken samverkar.	Att få tillgång till kunskapsunderlag för att beskriva vidare.
APT i respektive kommun	Cheferna

Aktiviteter

Datum start/stopp	Vad ska göras/målgrupp	Vad är budskapet	Kanal/er	Ansvarig /a
	Besök på personalmöten av projektledaren. Akvariet/Fokusgrupper eller annan samtalsmetod	Berätta om vad ett samarbete skulle innebära.	Personliga besök	Bibliotekschefer tillsammans med projektledaren
	Webbmöten med arbetsgruppen – var tredje vecka	Kunskapsutbyte och bollplank för projektledaren	Connectmöte	Projektledaren
	Seminarier och webbseminarier om t ex Libris, Koha och bibliotekssamverkan	Kunskapshöjande för personalen.	Fysiskt och via webben	Arbetsgruppen